

OTDK-DOLGOZAT

Vincze Emese Orsolya

BA

2013

**A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁS ELSZÁMOLÁSÁBAN
TÖRTÉNT VÁLTOZÁSOK HATÁSA A GAZDÁLKODÓ
SZERVEZETEK GYAKORLATI KÉPZÉSI HAJLANDÓSÁGÁRA**

**THE IMPACT OF THE CHANGES IN THE ACCOUNTING OF
SPECIAL TRAINING CONTRIBUTION ON THE TRAINING
WILLINGNESS OF BUSINESS ORGANISATIONS**

Vincze Emese Orsolya

Kézirat lezárva: 2012. november 24.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS.....	1
2.	A SZAKKÉPZÉS BEMUTATÁSA A JOGSZABÁLYI ÉS GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN	3
2.1.	A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSRÓL ÉS A KÉPZÉS FEJLESZTÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY RÖVID BEMUTATÁSA.....	4
2.1.1.	<i>A szakképzettek köre, a szakképzési hozzájárulás alapja és mértéke</i>	<i>4</i>
2.1.2.	<i>A szakképzési hozzájárulás teljesítésének módja</i>	<i>6</i>
2.2.	A FELHASZNÁLHATÓSÁG TERÉN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK	7
2.2.1.	<i>Az elszámolhatóság terén bekövetkezett változások, normatívák megjelenése</i>	<i>7</i>
2.2.2.	<i>Bevállás és befizetés</i>	<i>11</i>
2.2.3.	<i>Saját munkavállalók képzésének lehetősége, illetve a képzési alaprészből adható fejlesztési támogatások köre</i>	<i>11</i>
2.3.	A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSBAN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK SZÜKSÉGESSÉGE.....	13
2.3.1.	<i>A szakképzés átalakulása miatti gazdasági elvárások</i>	<i>13</i>
2.3.2.	<i>Elszámolással kapcsolatos aggályok/ problémák.....</i>	<i>15</i>
2.3.3.	<i>A felhasználás ellenőrzése kapcsán felmerült problémák.....</i>	<i>19</i>
3.	A KAMARAI KÖRNYEZET	21
3.1.	A TÖBBSZINTŰ ELLENŐRZÉSI RENDSZER STRUKTÚRÁJA	21
3.2.	A GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEKNEÉL FOLYÓ GYAKORLATI KÉPZÉS TAPASZTALATAI 2009 ÉS 2011 KÖZÖTT	22
3.3.	A SZEKUNDER INFORMÁCIÓGYŰJTÉSBŐL KAPOTT EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA.....	23
4.	AZ EMPIRIKUS FELMÉRÉS EREDMÉNYEI	29
4.1.	A KUTATÁS ELŐZMÉNYEI	29
4.2.	A KÉRDŐÍV KIALAKÍTÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK.....	29
4.3.	A FELMÉRÉS CÉLJA.....	30
4.4.	A VIZSGÁLAT MÓDSZERE	30
4.4.1.	<i>A felmérésbe bevont gazdálkodó szervezetek kiválasztása</i>	<i>30</i>

4.4.2.	<i>A megkeresés technikája</i>	31
4.5.	A KUTATÁS EREDMÉNYE	32
4.5.1.	<i>A kérdőív jellemzői</i>	32
4.5.2.	<i>A képzés általános adatira vonatkozó válaszok elemzése</i>	32
4.5.3.	<i>Az elszámolás korábbi gyakorlatára vonatkozó válaszok elemzése.....</i>	34
4.5.4.	<i>A „normatívás” gyakorlatra vonatkozó válaszok elemzése.....</i>	37
4.5.5.	<i>Szubjektív tartalmú válaszok elemzése, és azok hatása az objektív válaszok alapján megállapítottakra</i>	41
5.	AZ ELSZÁMOLÁS GYAKORLATÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	46
6.	ÖSSZEFOGLALÁS	47
	Irodalom jegyzék	48
	Mellékletek	I

TÁBLÁZAT-ÉS ÁBRAJEGYZÉK

1. táblázat: A munkaerő-piaci Alap terhére kiírt decentralizált pályázatok jogosultjain belül az arányok változása 2008-2012. között	15
2. táblázat: Bevallási gyakoriságok és határidejük	16
1. ábra: Az elszámolható normatívák havi összege 2012.01.01-től 2012.08.31-ig, illetve 2012.09.01-től a legnépszerűbb öt tanulószerveződéses szakképesítések esetében	8
2. ábra: A normatívák alakulása a közlekedés szakmacsoporton belül karosszérialakatos és autószerelő szakképesítések tekintetében	9
3. ábra: 2011. évben a legnépszerűbb tanulószerveződéses szakmák	18
4. ábra: A szakképzési hozzájárulás cél szerinti felhasználása 2007-2011 között	20
5. ábra: A gazdálkodó szervezetek számának alakulása 2009-2011 között	23
6. ábra: A gyakorlati képzéssel foglalkozókon belül az NSZFI felé képzési költséget elszámoló aránya 2009-2011 között 19 megye és Budapest viszonylatában	24
7. ábra: Tanulószerveződések számának alakulása 2009-2011 között 19 megye és Budapest viszonylatában	25
8. ábra: Szakképző évfolyamon tanulók számán belül a tanulószerveződéssel rendelkezők aránya 2009-2011 között	26
9. ábra: SZSZB megyében szakképző évfolyamon képzésben résztvevők és a tanulószerveződéssel gyakorlati képzésben résztvevők 2011- 2012-ben	27
10. ábra: Tanulószerveződések számának aránya a szakképző évfolyamon tanulók számához viszonyítva 2011-2012-ben	27
11. ábra: A mintavétellel kiválasztott gazdálkodó szervezetek, az alapsokaság és az értékelhető kérdőívek számának alakulása	31
12. ábra: Gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek számán belül a bevezető ellenőrzések számának alakulása 2010-2012 között	33
13. ábra: A gyakorlati képzésben való részvétel időtartamának alakulása a felmérésben résztvevő gazdálkodók vonatkozásában	34
14. ábra: Az NSZFI felé történő bevallások gyakorisága	35
15. ábra: Az átalány és tételes elszámolást választó gazdálkodó szervezetek számának alakulása	36
16. ábra: Az átalány és tételes elszámolást választókon belül a bevallás gyakoriságának megoszlása	37
17. ábra: A 280/2011. kormányrendelet alapján elszámolható normatívák és a korábbi évek alapján elszámolható összegek nagyságrendi összehasonlítása tételes és átalány elszámolást választók esetén	38
18. ábra: A 240/2012. kormányrendelet alapján elszámolható normatívák és a korábbi évek alapján elszámolható összegek nagyságrendi összehasonlítása tételes és átalány elszámolást választók esetén	39
19. ábra: A NAV felé történő elszámolás gyakorlatának viszonya a korábbi NSZFI-s gyakorlathoz képest	41

20. ábra: A gazdálkodó szervezet által gyakorlati képzésben résztvevő tervezett tanulói létszám alakulása	42
21. ábra: A gazdálkodó szervezeteken belül a visszaigénylő pozícióban lévők aránya	43
22. ábra: A visszaigénylő pozícióban lévő gazdálkodó szervezetek rendelkezése a visszaigényelhető összegről.....	44
23. ábra: Gazdálkodó szervezetek véleménye a NAV felé történő bevallási gyakorlat és az ellenőrzések gyakorisága közötti összefüggéséről	45

1. BEVEZETÉS

A hazai szakképzés fordulópontjához érkezett, amikor a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (továbbiakban: MKIK) a Kormánnyal együtt megállapodott egy szoros együttműködésről, a szakképzési rendszer átalakítása és a gazdasági igényekkel történő összehangolása érdekében. A cél megvalósításaként megfogalmazódott egy alapvető strukturális változás végrehajtásának igénye a szakképzés tartalmi szabályozásában és intézményrendszerében.

A kiváltó okok mindenki számára egyértelműek voltak. A gazdasági válság felerősítette azt a folyamatot, aminek eredményeképpen a munka alapú társadalom megteremtése egyre távolabbi képet alkotott. A foglalkoztatás növelésének egyik leginkább elvárt iránya a szakképzés erősítése, és a szakképzésnek a munkaerő-piaci szereplőkkel való összehangolása lett. Ez az irány tűnt a legkézenfekvőbbnek, hiszen a szakképzettek között háromszor magasabb a foglalkoztatottak száma, mint a szakképzetlenek között. Mivel egyre kevesebb tanuló vesz részt a szakképzésben, fontos feladattá vált a szakmatanulás népszerűvé tétele. Ennek megvalósításához szükséges megfelelő számú gazdálkodó szervezet bevonása a gyakorlati képzésbe, illetve a képzési hajlandóságuk és érdekeltségük növelése (Parragh, 2011a).

A cél érdekében a szakképzést szabályozó új 2011. évi CLXXXVII. törvény mellett elfogadásra került a szakképzési hozzájárulást és a képzés fejlesztését támogató 2011. évi CLV. törvény. A törvényhozók ezzel egy olyan rendszert alkottak meg, ami egy átláthatóbb, egyszerűbb adminisztrációra és valódi racionalításra épülve teremtette meg azt az alapot, aminek eredményeképpen magasabb létszámú szakképzésben részt vevő tanuló, illetve legalább kétszeres számú gyakorlati képzésben aktívan részt vevő gazdálkodó szervezetet várható.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szakképzési tanácsadójaként ezt a változást munkám során első kézből követhettem nyomon. Az új szakképzési hozzájárulási törvény életbe lépését követően megfogalmazódott bennem az a gondolat, hogy a törvényi változások hatását a megyében tanulószerveződéssel gyakorlati képzésben részt vevő gazdálkodó szervezetekre vetítve valamilyen formában mérhetővé tegyem.

Kérdőíves felmérést végeztem a megye 54 gazdálkodó szervezeténél, mely vállalkozások tanulószerveződéssel vállalati körülmények között biztosítanak gyakorlati képzést szakképző évfolyamon tanulók részére.

A dolgozat első részében a törvény legfontosabb változásait említem meg, majd azt követően a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara korábbi években végzett felmérésének adatait, illetve a megyénkre vonatkozó adatokat felhasználva felvázolom azt a vállalkozói környezetet és helyzetet, melyet a szakképzésben részt vevő gazdálkodó szervezeteket jellemezte 2008 - 2011 között.

Dolgozatom második részében a saját kérdőíves felmérés eredményét mutatom be. A kérdőív összeállításánál a célom az volt, hogy a válaszok értékelésével a szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változások hatását mérhetővé tegyem a gyakorlati képzési hajlandóságra. Ennek érdekében egy 12 kérdésből álló kérdőívet állítottam össze, a válaszokból empirikus eredményeket fogalmaztam meg, melyeket diagramokon keresztül mutatok be. A válaszok kiértékelésénél bizonyítást nyert az a hipotézisem, mely szerint az elszámolásban történt változások kimutathatóan ösztönzően hatnak a gyakorlati képzési hajlandóságra. Az dolgozat végén a változások kapcsán kitérek saját szubjektív véleményemre, és a törvényi változásokkal szemben kritikákat fogalmazok meg.

2. A SZAKKÉPZÉS BEMUTATÁSA A JOGSZABÁLYI ÉS GAZDASÁGI VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

A szakképzési hozzájárulás célját nemes egyszerűséggel így fogalmaznám meg: az állami szerepvállalás mellett a gazdálkodó szervezetek aktív részvételének növelése a szakképzés finanszírozásában.

Ezt tökéletesebben a legfrissebb 2012. január 1-én életbe lépett 2011. évi CLV tv. így fogalmazza meg: „*A nemzetgazdaság és a munkaerőpiac követelményeihez és az információs társadalom igényeihez igazodó rugalmas és differenciált, a gazdaság dinamikus fejlődését segítő szakképzési és felnőttképzési rendszer fejlesztési forrásainak, valamint az európai uniós társfinanszírozási kötelezettség teljesítéséhez szükséges forrás biztosítása (...)*”

Az eredeti elgondolás tehát egy olyan közös kassza megalkotása volt, aminek bevétele ténylegesen nem az állami büdzsét növeli, hanem megfelelő feltételek és szabályozások mellett visszaáramlik a gazdaság szereplői részére, ösztönözve őket a gyakorlati képzésben történő aktív szerepvállalásra. Már a gazdasági válság előtti magyar gazdasági adatok is jól mutatták, hogy versenyképességünk messze elmarad a nyugat-európaiktól, sőt mára már a környező országok gazdasági mutatói is megelőzik a hazaiakat. Ezért célként tűzték ki a magyar gazdaság versenyképességének növelését, magas színvonalú szakképzés kialakítását.

„*A szakképzés szerepe meghatározó a piacgazdaságban, amelyet elsősorban a szakképzettség foglalkoztatottságra gyakorolt hatásán lehet igazolni, illetve adatszerűen is kimutatni.*” (Zachár, 2009).

2.1. A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSRÓL ÉS A KÉPZÉS FEJLESZTÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY RÖVID BEMUTATÁSA

Az Országgyűlés 2011. november 21-i ülésnapján fogadta el a 2011. évi CLV. törvényt a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról (továbbiakban: Szht.), amely néhány korlátozással 2012. január 1-től lépett életbe. Ez a lépés időszerű volt, hiszen a korábbi Szht. több ponton is megérett a változtatásra. Átalakult a szakképzési hozzájárulás rendszere, illetve a szakképzési hozzájárulás felhasználásának lehetőségei. A változásokra, illetve az előidéző okokra a későbbiekben részletesen kitérek.

2.1.1. A szakképzettek köre, a szakképzési hozzájárulás alapja és mértéke

Szakképzési hozzájárulásra kötelezettek a belföldi székhelyű alábbi szervezetek:

- Gazdasági társaságok,
- Szövetkezetek,
- Állami vállalat, tröszt, közös vállalat,
- Ügyvédek, közjegyzők,
- Szja szerint adózó egyéni vállalkozók,
- Egyéni cég.

Dolgozatomban a törvényi változás gyakorlati képzésre vonatkozó hatását vizsgálom a tanulószervezővel gyakorlati képzést teljesítő, megyei gazdálkodó szervezetek viszonylatában. Tehát a fentebb említett kötelezettek jogosultak tanulószervezővel kötése és a képzés költségeinek a szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolására. Felmérésem alanyait ebből a csoportból emeltem ki. Itt kell megemlítenem, hogy a 2011. évi CLXXXVII. Szakképzési törvény (továbbiakban: Szt.) értelmében bővül azon szervek, szervezetek köre, akik bár továbbra sem szakképzési hozzájárulásra kötelezettek, egy jogszabályi változtatással lehetőséget kapnak 2013. január 1-től tanulószervezővel kötése. Ami azt jelenti, hogy a kötelezettekkel azonos módon számolhatják el és igényelhetik vissza a tanulószervezővel foglalkoztatás költségeit a képzési alaprész forrásaiból.

Ezek:

- Közoktatási intézmények kivételével az egészségügyi, művészeti, közművelődési, oktatási és szociális ágazatokban tevékenykedő költségvetési szervek,
- Alapítvány, egyesület, jogi személy,
- Az előbb említettek által működtetett intézmény,
- Östermelő.

Ezzel tovább növekszik / növekedhet a képzési hajlandóság, de erre konkrétan nem térek ki a kérdőíves saját kutatás kapcsán, hiszen a fent említett dátum a vizsgált időszakon kívülre esik. Az újonnan belépőkkel várhatóan lényegesen emelkedni fog mind a gyakorlati képzőhelyek, mind a tanulószerveződések száma.

Nem köteles szakképzési hozzájárulás megfizetésére:

- Büntetés-végrehajtásnál a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott gazdálkodó szervezet,
- Egészségügyi szolgáltatók, az egészségügyi közszolgáltatás ellátásával összefüggésben őt terhelő szociális hozzájárulási adóalap után,
- Az egyéni vállalkozó a szociális adóalapja után (kivéve az általa foglalkoztatott szociális adóalapja után),
- Az egyéni cég, végrehajtó iroda, szabadalmi ügyvivő iroda, ügyvédi iroda, közjegyzői iroda közvetlen tevékenységében a személyesen közreműködő tag a szociális hozzájárulási adóalapja után (kivéve az általa foglalkoztatott szociális adóalapja után),
- A közhasznú nonprofit gazdasági társaság a közfeladat ellátásával összefüggésben a társaságot terhelő szociális hozzájárulási adóalapja után.

A szakképzési hozzájárulás alapja a hozzájárulásra kötelezettek szociális hozzájárulási adó alapja, mértéke a szociális hozzájárulási adó 1,5 százaléka (bruttó kötelezettség). A szakképzési hozzájárulás alapjának megállapítását a Szht. tételesen szabályozza.

2.1.2. A szakképzési hozzájárulás teljesítésének módja

A hozzájárulás teljesíthető:

- teljes kötelezettség befizetésével
- gyakorlati képzés szervezésével.

Az első igazán lényeges változást azon szervezetek részére hozta a most hatályos törvény, akik gyakorlati képzést nem szerveznek, és a teljes kötelezettségüket befizetéssel teljesítik. A saját munkavállalók képzésével, illetve fejlesztési támogatás nyújtásával már nem csökkenthető ezen kötelezettség a számukra. Ez szintén egy ösztökélő lépés, amely a gazdálkodókat célzottan tereli a gyakorlati képzéssel teljesítők táborára felé. Erre a gondolatra a későbbiekben még részletesen kitérek.

Gyakorlati képzés szervezhető:

- a szakképzési tv. szerinti szakközépiskola vagy szakiskola (továbbiakban együtt: szakképző iskola) és a kötelezett között létrejött együttműködési megállapodás alapján,
- szakképző iskola tanulója és a kötelezett között létrejött tanulósz szerződés alapján folytatott gyakorlati képzés szervezésével (összefüggő nyári gyakorlat tartalmára is), iskolarendszerű szakképzésben nappali tagozaton vagy nappali oktatási rendszerben szervezett felnőttképzésben,
- gyakorlatigényes alapképzési szak keretében folytatott gyakorlati képzés szervezésével, amennyiben a hozzájárulásra kötelezett és a felsőoktatási intézmény együttműködési megállapodást kötött,
- gyakorlatigényes alapképzési szak keretében szervezett szakmai gyakorlattal külső képzőhelyen, a hallgatóval kötött hallgatói munkaszerződés alapján (2012. szeptember 1-től).

Azok, akik csak időszakosan vagy részben teljesítik gyakorlati képzéssel a kötelezettségüket (bruttó vagy nettó), az állami adóhatóságnál vezetett számlára történő befizetéssel tesznek eleget maradéktalanul kötelezettségüknek. A kötelezettség teljesítésének módját a kötelezett maga választhatja meg, 2012. január 1-től a gyakorlati képzéssel teljesítők kötelezettségüket viszont már a Nemzeti Adó-és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) felé teljesítik.

2.2. A FELHASZNÁLHATÓSÁG TERÉN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A változások egyértelműen a gyakorlati képzési hajlandóság növelésére irányulnak. Az új rendszer elsősorban a gyakorlati oktatást felvállalókat támogatja (lásd pl.: decentralizált pályázati feltételek), ösztönöz a képzés megkezdésére és nagyobb szerepvállalásra készíti azon szervezeteket, akik teljes kötelezettségüket a Nemzeti Foglalkoztatási Alapba fizetik be, ezzel is hozzájárulva az oktatás finanszírozásához.

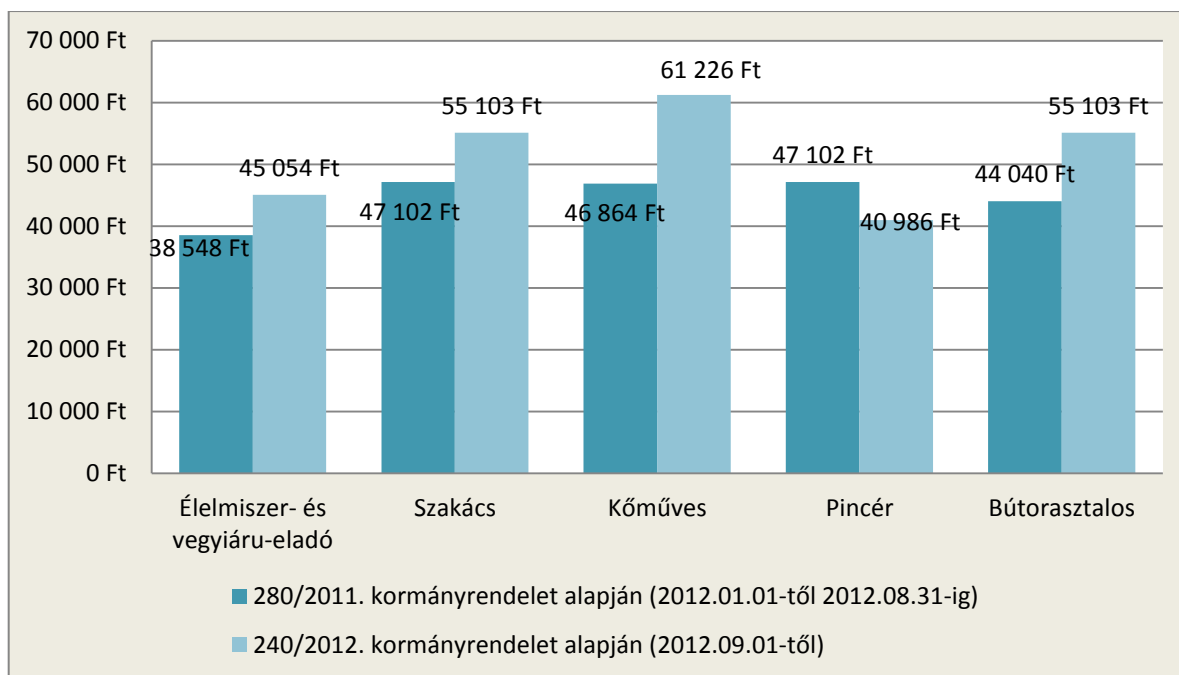
2.1.2 Az elszámolhatóság terén bekövetkezett változások, normatívák megjelenése

Egyszerűsödött az elszámolás, csökkent az adminisztráció, így annak költsége is. Normatívás rendszer került bevezetésre. Gyakorlati képzés szervezésével teljesítő a 2012. évre vonatkozóan 440 000 forint¹ alapnormatívával számolhat évente, tanulónként. Az alapnormatívát súlyszorzók módosítják. A 280/2011. (XII. 20.) Kormányrendelet értelmében (2012. január 1. és augusztus 31. között időszakban) ez szakmacsoportos súlyszorzót jelentett, és az ezzel korrigált összeget vehették alapul csökkentő tételként a gazdálkodó szervezetek a szakképzési hozzájárulás elszámolásakor.

A szorzók megállapításánál nem vették teljes körűen figyelembe a szakmacsoportokon belüli szakképesítések különböző anyag, eszköz, stb. igényeit, ezért a gazdaság és társadalom igényéhez igazítva a 240/2012 (VII. 6.) Kormányrendelet módosította a korábbi rendeletben meghatározott szakmacsoportos súlyzókat és szakképesítésenkénti szorzókat állapított meg. Ez a lépés lényegében azért vált szükségessé, mert a korábbi szorzók nem igazán ösztökölték a gazdálkodó szervezeteket a kötelezettség gyakorlati képzéssel történő teljesítésre, és az indokolatlanul alacsony szorzók – pl. autószerelő szakképesítés tekintetében – inkább kihatárlásra kényszerítette őket. Az újonnan megállapított szorzókkal növelt, csökkentő tételként elszámolható új normatívák már nagyobb mértékben közelítenek az egyes szakmák gyakorlati képzésének tényleges költségeihez.²

¹ A további években az alapnormatíva a központi költségvetésben kerül kihirdetésre

² Lásd: 5. számú melléklet

1. ábra: Az elszámolható normatívák havi összege 2012.01.01-től 2012.08.31-ig, illetve 2012.09.01-től a legnépszerűbb öt tanulószerveződéses szakképesítések esetében

Forrás: saját szerkesztés

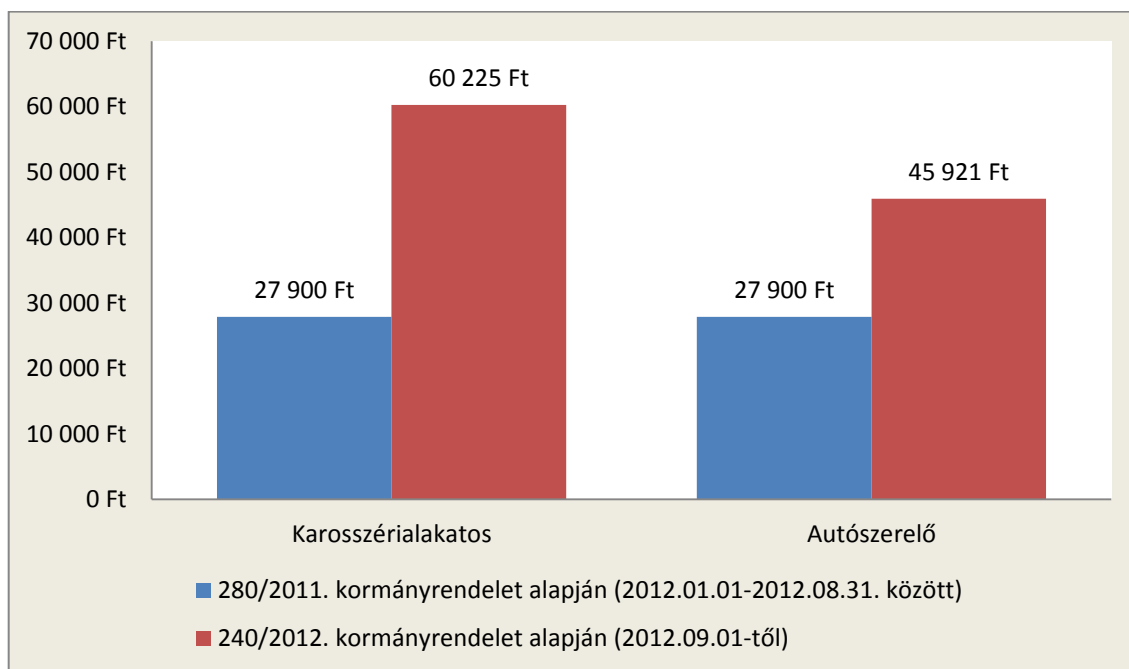
A súlyszorzók megállapításánál itt már hangsúlyosan vették figyelembe az anyag-, eszköz- és oktatóigényességet, a szakmai- és vizsgakövetelményekben megállapított gyakorlati-elméleti arányokat, illetve azt, hogy az adott szakma a hiány-szakképesítések körébe tartozik-e.

A változást mutatja az 1. ábra, ahol az első öt legnépszerűbb tanulószerveződéses szakképesítés³ elszámolható normatíváit tüntettem fel. Gyakorlatilag az öt szakmából négy esetben (80%-ban) emelkedtek a normatívák, átlagosan 22%-kal. Már a top ötben is jól megfigyelhető a szakképesítések után elszámolható normatívák differenciálódása. Ennek értelmében csökkenés figyelhető meg a pincér szakképesítés esetében. Ez az egyike azon szakmáknak, ahol a tanulók képzéséhez jelentősebb beruházásra nincs szükség, szemben pl. a bútorasztalos szakképesítéssel, ahol már az első tanulói próbálkozás is anyagigényes.

A normatívák változása a közlekedés szakmacsoporton belül a leglátványosabb, ezt a változást demonstrálja a 2. ábra. Karosszerialakatos szakképesítés esetében (2012-ben ez a 9. legkeresettebb szakma), a változás gyakorlatilag 216%-os, 27 900 forintról 60 225 forintra emelkedett a szorzóval korrigált normatíva, autószerelők esetében (17.

³ lásd: 5 sz. melléklet

legkeresettebb tanulószereződéses szakképesítés) pedig a 280/2011. kormányrendeletben megállapított normatíva 164%-a számolható el 2012. szeptember 1-től. Ez a változás erősen kívánatos volt, hiszen az „autós” szakmákban tanulókat foglalkoztatók már ez év elején személyesen jelezték, amennyiben nem változnak pozitív irányba jelentékeny mértékben a normatívák, kénytelenek lesznek visszalépni a tanulók gyakorlati képzésétől.

2. ábra: A normatívák alakulása a közlekedés szakmacsoporton belül karosszerialakatos és autószerelő szakképesítések tekintetében

Forrás: saját szerkesztés

Összességben 550 szakképesítés tekintetében növekedést, 248 szakmában csökkenést és 10 szakképesítés tekintetében közel azonos normatívákat eredményezett a 2012. szeptember elsejétől alkalmazandó normatív finanszírozás.

A normatív finanszírozásnak köszönhetően a törvény hatása annál kedvezőbben alakul, minél több tanulót foglalkoztat a gazdálkodó. Ezzel kapcsolatosan megfogalmazódott bennem az a kérdés, vajon nem megy-e a mennyiségi képzés a minőségi képzés rovására. Szakképzési tanácsadói munkám során nem egyszer tapasztaltam a fenti megállapításra utaló jeleket. Erre a szakdolgozat végén a saját véleményem megfogalmazása közben bővebben kitérek.

A kizárólag tanulószerveződés alapján gyakorlati képzés szervezésével teljesítők abban az esetben, ha a figyelembe vehető csökkentő tétel meghaladja bruttó kötelezettségüket, visszaigénylő pozícióba kerülnek. Amennyiben akár csak egy együttműködési megállapodással is rendelkezik(zett) tárgyév viszonylatában, és a képzés költségeit elszámolja a szakképzési hozzájárulás terhére, elveszíti visszaigénylő pozícióját, és a gyakorlati képzés költségeit csak a fizetendő szakképzési hozzájárulás erejéig érvényesítheti. Ez a lépés szintén a teljes képzési időre történő tanulószerveződést preferálja az együttműködési megállapodással szemben, ezzel is növelve a képzési hajlandóságot. Amennyiben keletkezik visszaigényelhető összeg, az átvezethető a vállalkozás működésével kapcsolatos más adónemre, vagy bankszámlára kérhetik annak visszautalását. Ebben az esetben egyéb bevételként kell elszámolni. Munkám során sok esetben szembesültem azzal a gazdálkodói szervezetek oldaláról érkező visszajelzéssel, hogy visszautalás választása esetén rövid időn belül adóhatósági ellenőrzést kaptak. Erre vonatkozóan kérdést fogalmaztam meg a kérdőíves felmérésben, annak eredményére a 4. fejezetben kitérek.

Ha a képzést szervező csak részben rendelkezik a képzés folytatásának feltételeivel, maximum a képzési idő 50 százalékáig teljesítési megbízottat vehet igénybe, és megállapodással átirányíthatja a tanulót egy másik gyakorlati képzésre jogosult szervezethez vagy szakképző intézményhez. A teljesítési megbízott természetesen csökkentő tételt nem érvényesíthet, viszont jogosult díjat felszámítani a szakképzési hozzájárulásra kötelezettel szemben.

2.2.2 Bevallás és befizetés

A kötelezett a tárgyév 1-11. hónapjára vonatkozóan havonta szakképzési hozzájárulási előleget fizet, ennek mértéke a tárgyhavi bruttó kötelezettség, illetve a csökkentő tétel időarányos része.

Amennyiben a képzés kezdete hónap közepére esik, és az adott hónapban legalább egy nap gyakorlati képzés megvalósult, a teljes normatíva (havi) elszámolható. Azonban ha hónap közben szűnik meg a gyakorlati képzés, időarányosan kell megállapítani az alkalmazható normatívát. Az előleg összegét a kötelezett maga állapítja meg és ezres kerekítéssel tárgyhót követő tizenkettedikéig elektronikus úton vallja be és fizeti meg. A befizetett előleg és az éves nettó kötelezettség közötti különbözetet tárgyévet követő február 25-ig kell befizetnie vagy attól az időponttól van lehetősége a többletbefizetést visszaigényelni.

Ez a változás már egyértelműen ösztönzően hat a képzési hajlandóságra (a kutatásom célja ennek a hipotézisnek a bizonyítása), erre bővebben kitérek a felmérésben, illetve a változásokat indikáló tényezők elemzésében.

A befizetett kötelezettségeket a NAV tárgyhót követő huszadikáig a Nemzeti Foglalkoztatási Alap magyar Államkincstárnál vezetett számlájára utalja át.

2.2.3. Saját munkavállalók képzésének lehetősége, illetve a képzési alaprészből adható fejlesztési támogatások köre

Az új Szht. hatályba lépésével egy időben megszűnt a saját munkavállaló képzésnek szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolásának lehetősége.

A 2011. évi Szakképzési koncepcióban munkáltatói oldalról már megfogalmazódott kritika a saját munkavállalók képzésével kapcsolatban, miszerint a képzés szervezése túlszabályozott, az elszámolása pedig túlzottan bürokratikus. Másik oldalról megközelítve, az Állami Számvevőszék részéről, a 2011-es átfogó jelentés⁴ (<http://www.asz.hu>) a felhasznált képzési összegek ellenőrzésével kapcsolatban fejt ki aggályokat. Saját munkavállalók képzésével tehát már nem lehet kötelezettséget csökkenteni. A hiány pótlására a vállalkozások részére pályázati lehetőség adott, a TÁMOP-2.1.3.A-12/1 (<http://www.nfu.hu>) keretében.

A képzési alaprészből támogatás adható:

⁴ A 2.3.3. fejezetben bővebben kitérek rá

- képzési célú, legalább 50 fő részére munkahelyet teremtő, Magyarországon székhellyel, telephellyel rendelkező gazdasági társaságok számára,
- tanműhely létesítésére, gyakorlati képzés megszervezésére (kötelezett részéről),
- tanműhelyben folytatott gyakorlati képzés tárgyi feltételeinek fejlesztésére irányuló beruházásokra,
- költségvetési törvény által előírt európai uniós társfinanszírozási kötelezettség keretében a szakképzés és felnőttképzés intézkedéseire,
- decentralizált keret terhére nyújtott pályázatokra és támogatásokra,
- hozzájárulásra nem kötelezett, Szt. szerint tanulószerveződés kötéseire jogosult egyéb szerv, szervezetek részére,
- szakképzéssel, illetve felnőttképzéssel összefüggő központi program teljesítésére.

2.3 A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSBAN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK SZÜKSÉGESSÉGE

A munkaerő-piacon bekövetkezett változások ellenére még mindig igen alacsony a szakmunkások megbecsülése, a tanulók szakmai ismerete inkább nevezhető elméletinek, mint gyakorlatinak. Azonban a munkaerőpiac szempontjából a gyakorlati tudás a releváns, hiszen elsősorban azzal lehet termelési értéket előállítani és mérni azt. A szakképzés komplex átalakításával megvalósíthatóvá válna egy verseny- és piacképes készséget adó szakképzési rendszer.

2.3.1. A szakképzés átalakulása miatti gazdasági elvárások

A szakképzési keretmegállapodás megkötésével realitást nyert a szakképzés rendszerének átalakulása. Ebben már tényként kezelik a szakképzési rendszer újjáépítését, amihez követendő példaként a német duális képzési rendszert állítják. A cél megvalósításának érdekében szélesedik a kamarai szerepvállalás. (Parragh, 2011a)

„A gazdaság számára jól felkészült, önállóan teljesítő minőségi szakemberek szükségesek, legalább is ez a célunk” (Bihall, 2012).

„Véleményem szerint a szakképzés az egyik legfontosabb tényező a versenyképesség szempontjából, hiszen a munkaerőpiac minőségét a következő évtizedekben meghatározó friss munkaerő kibocsátása a feladata.” (Parragh, 2011b).

Számos politikai és gazdasági szereplőtől idézhetnék, akik a fentiekkel többé-kevésbé egyetértettek. Egyértelművé vált tehát az a vélemény, hogy a szakképzés átalakulását párhuzamosan követnie kell a szakképzési hozzájárulás rendszerének változása is.

Megfogalmazásra kerültek a változás főbb irányvonalai, amely szerint:

- átlátható,
- a korábbinál (2012. január elsejét megelőző) egyszerűbb, bürokráciamentes,
- a szakképzési hozzájárulás eredeti célját támogató (tehát az iskolai rendszerű szakképzést és az iskolai rendszeren kívüli felnőttképzést),
- a gazdálkodó szervezet számára mérettől függetlenül azonos módon támogatáshoz való hozzáférést biztosító legyen.

A fentebb említett igényekkel szembeni elvárások már a 2005-2013 Középtávú Szakképzési Stratégiában megfogalmazásra kerültek (Cséfalvi-Mészárosné-Pális-Társy,

2006), habár akkor még csak javaslatként. Ebben kitérnek a szakképzési hozzájárulás lehetséges, gyakorlati képzési hajlandóságot növelő szerepére. Kiemelik, hogy a szakképzési hozzájárulásnak, mint adónemnek nem a költségvetés növelésében van elsődlegesen szerepe, hanem abban, hogy a gazdálkodó szervezetek részvételét növelje a gyakorlati képzésben. Az akkor hatályos Szt. is már a szakképzésben aktívan szerepvállalókat helyezte előnybe, a képzésből kimaradókat pedig nagyobb tehervállalásra kényszerítette.

A saját munkavállalók képzésére fordított hozzájárulás elszámolhatósága bürokratikus és nehézkes volt, és amennyiben a gazdálkodó élt a lehetőséggel, az csak a tanulókra fordítható rész kontójára történhetett. Ebben az esetben ugyanis, csak a szakképzési hozzájárulás 1/3-nak felhasználása után maradó részt fordították tanulók gyakorlati képzésére. Ez nem hogy segítette volna az eredeti célként feltüntetett gyakorlati képzési hajlandóságot, hanem gyakorlatilag választás elé állította a gazdálkodókat.

A gyakorlati képzésre fordított szakképzési hozzájárulás elszámolásának gyakorlatán a 2004 januárjától bevezetésre került átalány elszámolás sem igazán segített. Hiába volt egyszerűbb, mint a tételes elszámolás, a kötelező pénzbeli juttatás és járulékein felül elszámolható alacsony normatíva (a mindenkor minimálbér kétszerese/tanuló/év) nem fejtett ki olyan mértékű ösztökélő hatást, mint amit a jogalkotók hozzá fűztek. Habár a tételes elszámolást választók esetében egyértelműen magasabbak voltak a kötelezettséggel szemben elszámolható csökkentő tételek, túl bonyolult és sok esetben nehezen értelmezhető volt.⁵ Továbbra is problémát okozott a közvetlenül, illetve a közvetve elszámolható költségek csoportosítása.⁶

A Szakképzési Alap decentralizált keretének felosztása sem hagyta igazán érvényesülni a gazdaság érdekeit. Az alábbi táblázatban már egyértelműen kimutatható egy gazdaságilag egészségesebb irányba történő elmozdulás.

⁵ 3. sz. melléklet szerint

⁶ 1. sz. melléklet szerint

1. táblázat: A munkaerő-piaci Alap terhére kiírt decentralizált pályázatok jogosultjain belül az arányok változása 2008-2012. között

	<i>Vállalkozások aránya a jogosultak között</i>	<i>Megítélt támogatás</i>	<i>Iskolák aránya a jogosultak között</i>
2012	60%	folyamatban (a kiírt keretösszeg 5.197.586.000 Ft)	40%
2011	n.a.	n.a.	n.a.
2010	66%	3.538.185.970 Ft	34%
2009	n.a.	n.a.	n.a.
2008	50%	7.089.774.480 Ft	50%

Forrás: MKIK alapján saját szerkesztés

2009-ben és 2011-ben nem történt decentralizált pályázati kiírás a Szakképzési Alap képzési alaprész terhére, amit erősen hiányoltak a gazdálkodó szervezetek. A táblázat adatai mutatják azt a változást, hogyan próbálják a gazdasági szereplőket érdekelttette tenni a gyakorlati képzésben. Bár a tavalyi évhez képest 6 %-os csökkenés mutatható ki a gazdálkodók kárára az elosztási arányokban, várhatóan 33%-os⁷ emelkedést realizálhatnak összességében a megítélt támogatásokból.

2.3.2. Elszámolással kapcsolatos aggályok/ problémák

A szakképzésben gyakorlati képzőhelyet biztosító gazdálkodó szervezetek több mint 90%-a mikro, kis-és középvállalkozások közül kerül ki (Laczky-Futterer, 2011). A gazdasági válságot követően a hazai vállalkozások berendezkedtek a túlélésre, és a többnyire csak önmagukat foglalkoztató egyéni vállalkozók, illetve a néhány fős kisvállalkozások számára erejükön felüli terhet jelentett a tanulók gyakorlati képzésének egy évre (gyakorlatilag másfél évre)⁸ történő megelőlegezése. Ez már egy-két tanuló esetében is milliós tételt jelenthet.

⁷ Amennyiben a teljes pályázati összeg megítélésre kerül

⁸ lásd: 3. sz. melléklet

2. táblázat: Bevallási gyakoriságok és határidejük

Éves bevallás	→	adóévet követő február 25.
Negyedéves bevallás	→	tárgy negyedévet követő hó 20. napja (ha a visszatérítési összeg meghaladja a 3 millió forintit)
Havi bevallás	→	tárgyhónapot követő 10. nap (ha a visszatérítési összeg két egymást követő negyedévben meghaladja az 1 millió forintot)

Forrás: Szht. alapján saját szerkesztés

A 2. táblázatban a bevallási gyakoriságokat és azok határidejét tüntettem fel. Ez alapján azok a gazdálkodók, akik egy időben több tanuló képzését is tudták vállalni (többnyire ezek a tőkeerősebb kis- és középvállalkozások közül kerülnek ki) és képesek voltak adott időszakra előfinanszírozni a képzés költségeit, gyakorlatilag igen rövid időn belül átléphetek a negyedéves/vagy havi visszaigénylők körébe, ezzel töredékére csökkentve az előfinanszírozás várható idejét. Ezzel szemben azok a vállalkozások, melyek kevésbé voltak tőkeerősek (és egyértelműen ezek vannak többségben), gyakorlatilag csak egy-két tanuló képzési költségét tudták megelőlegezni, így maradtak az éves visszaigénylők táborában. Ez az elszámolási rendszer nem nevezhető igazságosnak, mert már eleve hátrányos helyzetbe hozta a már amúgy is nehezen talpon maradó, likviditási gondokkal küszködő mikro-és kisvállalkozói réteget. Munkám során nem egyszer találkoztam olyan gazdálkodóval, aki ezen ok miatt volt kénytelen elállni a további gyakorlati képzéstől.

Hasonlókat tapasztalt az MKIK a 2011. évi gyakorlati képzőhelyek ellenőrzése során, és megfogalmazásra került a szakképzési alaptól történő gyakoribb visszaigénylés iránti elvárás. A javaslat megvalósulásától a gyakorlati képzési hajlandóság növekedését várták. (Laczky–Futterer, 2011)

Szintén javasolt státuszba került egy differenciált anyagköltség-elszámolás kialakítása, ahol a magasabb anyagigénnyel járó szakképesítések tekintetében magasabb összegű költség-elszámolás realizálható.

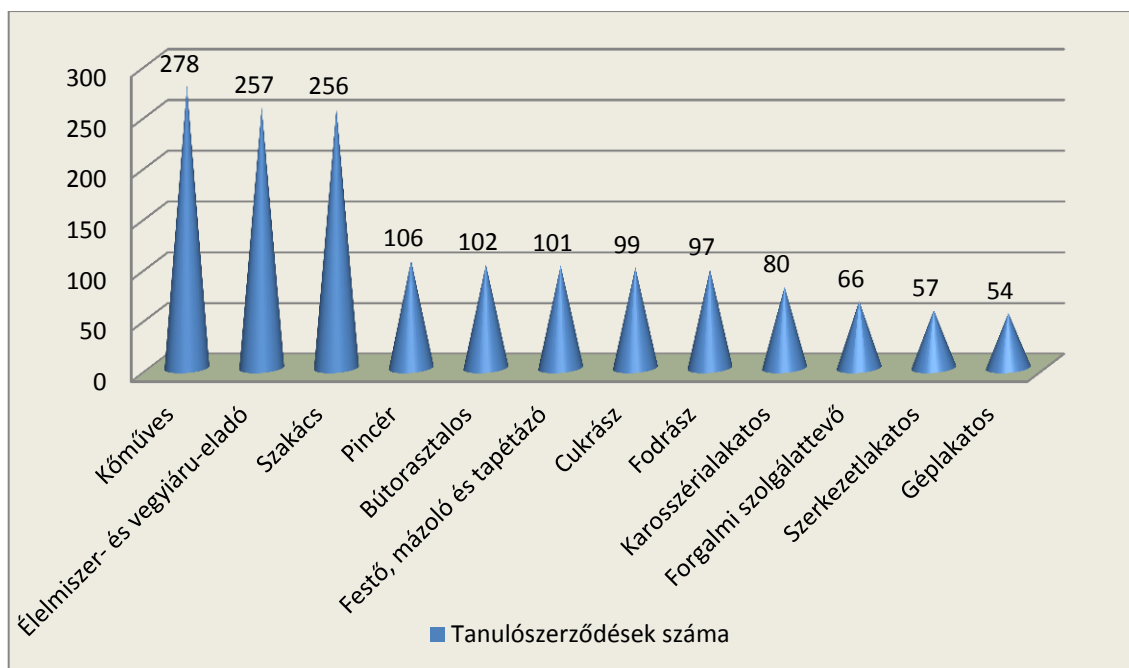
Sok esetben a gazdálkodó szervezetek gyakorlati képzésbe történő bevonására tett kamarai lépéseket a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet (továbbiakban: NSZFI) lehetetlenítette el azzal, hogy a határidőre benyújtott, hiánytalanul kitöltött bevallások esetében is késedelmes visszafizetésre számíthattak a gazdálkodó szervezetek. Nehezítette a gyakorlatot az is, hogy az NSZFI által elvárt igazolások,

bizonyaltok köre évről-évre változott, és nem alakult ki egy egységes, könnyen nyomon követhető séma.

Itt kell megemlítenem azt a vállalkozói visszaigénylések késedelmes kifizetésével kapcsolatos levelet, amelyben az Nemzetgazdasági Minisztérium haladékot és türelmet kér a gazdálkodó szervezetektől, arra hivatkozva, hogy az előző évekhez képest magasabb számban és összegben érkezett bevallás az NSZFI felé. „ (...) *A beérkezett bevallásokból 2012. július 17-ig 3.661 db került feldolgozásra, melyek közül 2.922. db esetében a bevallás feldolgozása lezárult, 739 db esetében a bevallás hiánypótlása folyamatban van. A feldolgozatlan bevallások száma 2.359. A visszaigénylések teljesítése folyamatos, a fenti időpontig 2.355 gazdálkodó szervezet részére 5,153 milliárd forint kifizetése megtörtént. (...)*”⁹ A 2011. év bevallásainak feldolgozottsága a fentebb említett dátumig 61 %-os! Érdekesség, hogy a szakdolgozat írásának időpontjában is vannak még gazdálkodó szervezetek, akik semmilyen jelzést, hiánypótlásra felszólítást, illetve visszatérítést sem kaptak, pedig már az év utolsó negyedében járunk. Ők kézzelfoghatóan vesztesei a szakképzés rendszerének, hiszen adott gazdasági helyzetben a képzés költségeinek ilyen jelentős időre történő megelőlegezése komoly likviditási problémát okoz számukra (többségében a teljes évre előfinanszírozott gyakorlati képzés költségét várják már legalább 8 hónapos csúszással). A probléma a legkedveltebb szakmák tekintetében a leghangsúlyosabb, ott ahol a legnagyobb számban vannak tanulószervezetek. Jelen esetben ezek a kőműves, élelmiszer- és vegyi áru eladó, illetve a festő, mázoló, díszítő és tapétázó szakképesítések.¹⁰

⁹ Dr. Parragh László (MKIK elnöke) részére érkezett válaszlevél, melyet 2012. július 23-án, Budapesten az NGM részéről Dr. Czomba Sándor államtitkár írt alá.

¹⁰ 2. számú melléklet

3. ábra: 2011. évben a legnépszerűbb tanulószerződéses szakmák

Forrás: ISZIIR adatok (2011) alapján saját szerkesztés

Az építőipari és kereskedelemi ágazatokban a probléma jobban felerősödik, hiszen itt a legjellemzőbb a körbetartozás. Ez azért is súlyos probléma, mert ezen szakképesítések azok, melyek valós munkakörnyezet hiányában iskolai körülmények között nem oktathatók életszerűen.

Másik kézen fogható probléma a könyvelők által szabott korlátok. A vállalkozások a fent említett nehézségek ellenére is hajlandók gyakorlati képzéssel járó feladatokat vállalni, hiszen átlátják a szakmai képzésben rejlő lehetőségeket. A vállalkozások a részvétel során saját maguk nevelik ki munkaerő-utánpótlásukat, ami gazdasági szempontból is előnyt jelent számukra. A könyvelők viszont sok esetben hátráltatják az elgondolás megvalósulását (Laczky-Futterer, 2008). Tanácsadói tapasztalataim során sokszor találkozom a könyvelők részéről érkező határozott elutasítással, hiszen a gyakorlati képzés számukra a legtöbb esetben többlet terhet jelentő törvényeket, rendeleteket jelentenek. Ezen a szemléleten nehéz változtatni. Tény, a gazdálkodónak (és vele együtt a könyveléssel foglalkozó szakembernek) ismernie kell a képzés gyakorlati hátterét. Ezt hivatott segíteni az a szakképzési tanácsadói hálózat, amit az MKIK üzemeltet sikeresen, és az ország minden területi kamarájában képviselteti magát. A segítség ellenére, vagy talán azért, mert nem élnek a lehetőséggel, sok könyvelő elriasztja ügyfelét a gyakorlati képzéstől.

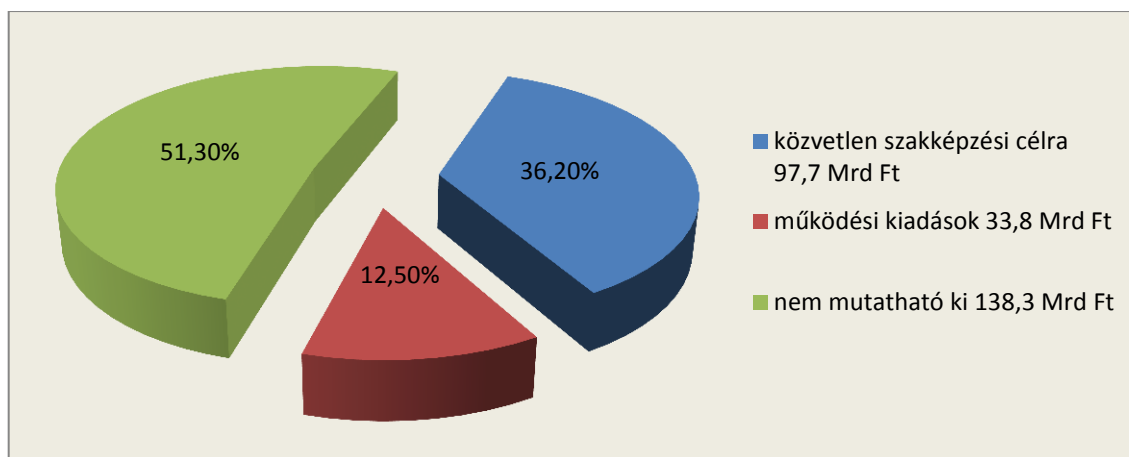
Túldimenzionálják a visszaigényléssel járó többletmunkát, jelentős visszaigényelhető összeget kivéve ezzel a vállalkozások zsebéből.

Mindezek figyelembe vételével megfogalmazódott az igény egy egyszerűbb, differenciált elszámolási rendszerre, ahol az elszámolható normatívák a képzés költségeihez mérten kerülnek megállapításra, és ahol a KKV szektor és a nagyvállalatok is azonos feltételekkel jutnak képzési költségeikhez.

2.3.3. A felhasználás ellenőrzése kapcsán felmerült problémák

A gazdasági válság negatív hatásait figyelembe véve teret nyert az a konkrét elvárás, mely értelmében az oktatásra és szakképzésre fordított közkiadásokat hatékonyan kell felhasználni. Az MKIK 2011. évi Szakképzési Konceptiójában már a gazdasági kamarák is jelezték (mint ahogy ezt a fentebb említettek is igazolták), hogy az NSZFI, mint közszolgáltató intézmény nem alkalmas a szakképzési hozzájárulás bevallásának és ellenőrzésének ellátására.

Ezt támasztja alá az Állami Számvevőszék 2007-2010 intervallumot átfogó vizsgálati jelentése (<http://www.asz.hu>), ami a szakképzési hozzájárulás felhasználásának célszerűségét hivatott vizsgálni. Ebben az ÁSZ arra kereste a választ, vajon mennyire hatékony és ellenőrizhető a szakképzési hozzájárulás befizetése, illetve a keletkezett pénzügyi forrás felhasználása. A felhasználás megvalósulása mennyiben felel meg a munkaerő-piaci igényeknek, a szakképzési hozzájárulás beszedésére és elszámolására kialakított rendszer tudja-e teljes körűen biztosítani a járulék beszedését, illetve jogszerűek-e a kifizetések.

4. ábra: A szakképzési hozzájárulás cél szerinti felhasználása 2007-2011 között

Forrás: Ász jelentés alapján saját szerkesztés

A 4. ábra alapján a szakképzési hozzájárulásra kötelezettek 2007 és 2010 között gyakorlati képzés szervezésére (közvetlen szakképzési célra) a pénzügyi forrásoknak csupán egy harmadát (97,9 Mrd Ft) fordították. További 12,5 %-ot (33,8 Mrd Ft) nem szakképzési kiadásokra (működési költség) költöttek, és a pénzügyi alap közel fele esetében nem mutatható ki egyértelműen, hogy milyen mértékben szolgálta (ha egyáltalán szolgálta) a szakképzést. A fenti adatok egyrészt abból fakadtak, hogy a szaktárcák nem alakítottak ki egyértelmű mérési, értékelési és beszámoltatási rendszert, a bevételeket a NAV vagy az NSZFI felé nyújtották be, másrészt a saját munkavállalók képzését elszámolók körülbelül 40%-a nem tett eleget adatszolgáltatási kötelezettségének. A rendszer tehát nem volt zárt, hiszen egyik fél (ide értve a tanulószervezőket nyilvántartó kamarákat is) sem szolgáltatott adatot a másik felé.

Az ellenőrzés azt állapította meg, hogy a szakképzési hozzájárulás felhasználása nem hatékony és messze nem eredményes. Ennek egyik magyarázata lehet az, hogy a jogi szabályozás egyáltalán nem áttekinthető, hiszen több tucat törvény, rendelet, határozat vonatkozik rá, melyek nyomon követése sokszor a jogalkotói oldalról is nehézkes. Egyértelműen megérett a helyzet egy új, mindent átfogó jogi környezet megalkotására.

3. A KAMARAI KÖRNYEZET

Az ország gazdasági fellendülésének fontos kitétele a minél magasabb színvonalú ismeretekkel rendelkező szakemberek bekapcsolódása a termelésbe, hiszen a hazai vállalkozások versenyképessége e nélkül nem javítható. Ennek elérése érdekében szükséges a szoros együttműködés a szakképzés résztvevői, a kamara, a szakképző intézmények és a gyakorlati képzésben egyre nagyobb szerepet vállaló gazdálkodó szervezetek között.

3.1. A TÖBBSZINTŰ ELLENŐRZÉSI RENDSZER STRUKTÚRÁJA

Az MKIK és a területi kamarák évek óta hatékonyan végzik a gyakorlati képzést végző vállalkozások ellenőrzését, és az ellenőrzés tapasztalataival évről-évre próbálja segíteni a képzésben résztvevőket. A megnövekedett kamarai szakképzési részvétel eredményeképp a gazdaság egyre erőteljesebben jelenik meg a szakképzés folyamatában. A duális képzés bevezetésének¹¹ elengedhetetlen feltétele a megfelelő számú képzést vállaló gazdálkodó szervezet, annak figyelembe vételével, hogy a mennyiségi oktatás semmi esetben sem mehet a minőség rovására. Ezért kiemelkedően fontos a kamarák ellenőrzés terén végzett munkája, hiszen ez a garanciája a minőségi szakképzésnek.

A gazdálkodó szervezeteknél folyó külső gyakorlati képzés ellenőrzése mára már jól bevált rendszerré állt össze. Az ellenőrzési rendszer alapvetően három lépcsőből áll. A *bevezető ellenőrzés* célja a gyakorlati képzésbe belépni kívánó gazdálkodó szervezet tájékoztatása a szakképzést érintő jogszabályokról. Egyúttal a kamara felméri, mennyibe felel meg a leendő gyakorlati képzőhely a képzés feltételeinek, és felhívja a gazdálkodó szervezet figyelmét az esetleges hiányosságokra. Az *első szintű ellenőrzés* célja a képzést végző gazdálkodó szervezet tárgyi és személyi feltételeinek vizsgálata. Az *emelt szintű ellenőrzés (akkreditáció)* célja a képzés minőségének vizsgálata, ahol olyan gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek ellenőrzése folyik, akik a gyakorlati képzés költségeit a szakképzési hozzájárulás terhére teljesítik és többletköltségeiket visszaigénylik. Az ellenőrzés Tanúsítvány kiadásával zárul, amely elsődleges dokumentuma (volt) az NSZFI felé történő bevallásnak és visszaigénylésnek.

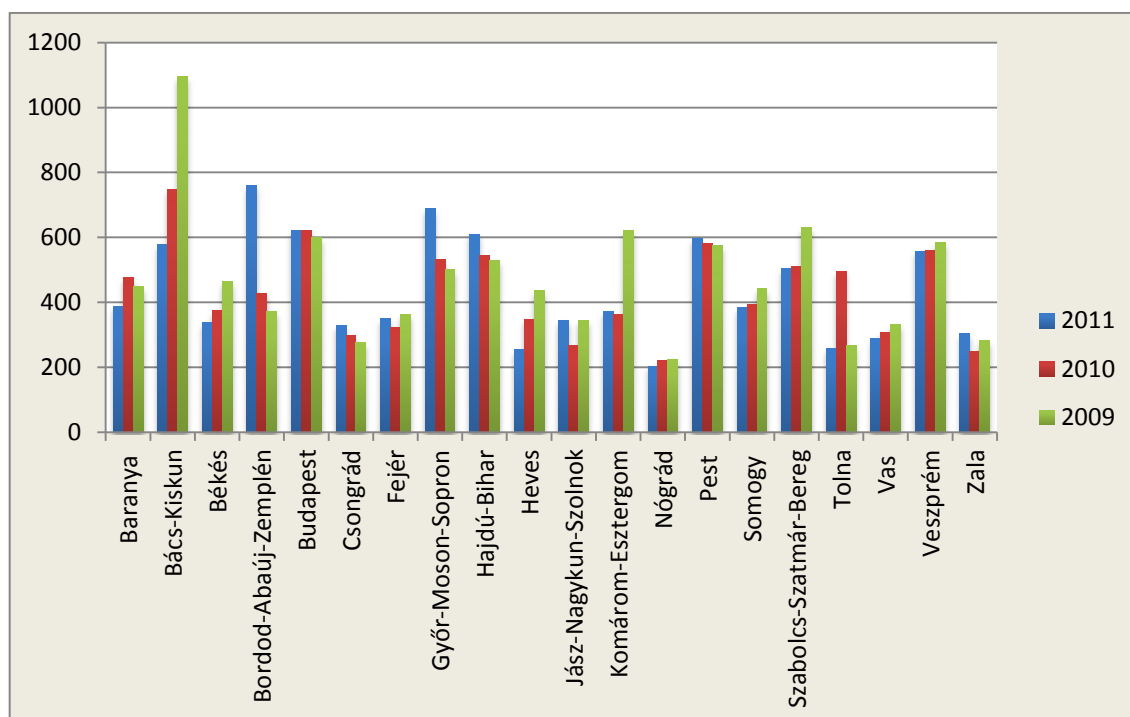
¹¹ Az MKIK és a Kormány között 2010. november 11-én megkötött keret megállapodás értelmében bővül a kamarák hatásköre, illetve új feladatokat kapnak. A duális képzés bevezetése és megerősítése a szakképzésben elsődleges feladat.

3.2. A GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEKNEÉL FOLYÓ GYAKORLATI KÉPZÉS TAPASZTALATAI 2009 ÉS 2011 KÖZÖTT

Az ellenőrzés eredményeit az MKIK minden évben kiadvány formájában megjelenteti, amely átfogó statisztikát ad a gyakorlati képzésben résztvevő gazdálkodó szervezetek számáról, összetételéről.

Mivel az elmúlt évek során az ellenőrzések tapasztalatai és a képzésben résztvevők visszajelzései is szerepet játszottak a jogi szabályozás változtatásaiban, szükségesnek tartom az elmúlt időszak (számbeli) változásait röviden bemutatni. Ebben a részben már meglévő adatok felhasználásával, de azok más megközelítésű csoportosításával próbálok új információt nyerni, illetve megállapításokat megfogalmazni (desk research). A szekunder információgyűjtés és az adatok elemzése felvezetést biztosít kérdőíves felmérésem eredményeinek bemutatásához.

3.3. A SZEKUNDER INFORMÁCIÓGYŰJTÉS BŐL KAPOTT EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

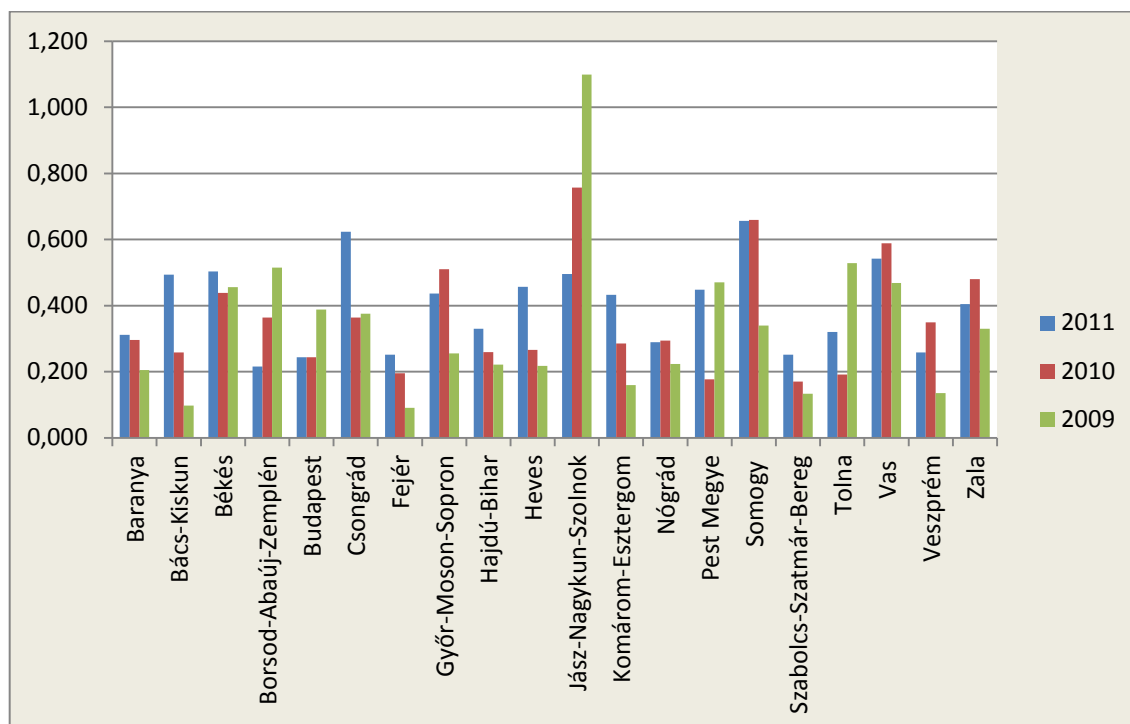

5. ábra: A gazdálkodó szervezetek számának alakulása 2009-2011 között

Forrás: MKIK adatai (2009, 2010, és 2011) alapján saját szerkesztés

Az 5. ábra a 2009-2011 között gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek számának alakulását mutatja 19 megyében, illetve Budapest viszonylatában. Az adatok tárgyévét megelőző december elseje és tárgyév október harmincadika közötti időszakra terjednek ki, ezt a szisztémát követték a 2009, 2010, és a 2011-es évek felmérései esetén is. (A 2007-es és 2008-as adatok nem összehasonlíthatók a későbbi évek adataival, hiszen ebben az intervallumban tanévre vetítve szolgáltatottak a megyei kamarák adatokat az ellenőrzések szakmai elemzéséhez.) 10 megyében, köztük Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is (a megyék 50%-ban) mutatható ki csökkenés a gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek számában, ami nagy valószínűséggel a gazdasági válság negatív hatásának tudható be. Ebből az összehasonlításból nem lehet egyértelmű következtetéseket levonni.

A 6. ábrán azt a tendenciát szemléltetem, hogyan alakult a vizsgált időszakban a képzésben résztvevő gazdálkodók, és az elszámolók egymáshoz viszonyított aránya.

6. ábra: A gyakorlati képzéssel foglalkozókon belül az NSZFI felé képzési költséget elszámolók aránya 2009-2011 között 19 megye és Budapest viszonylatában

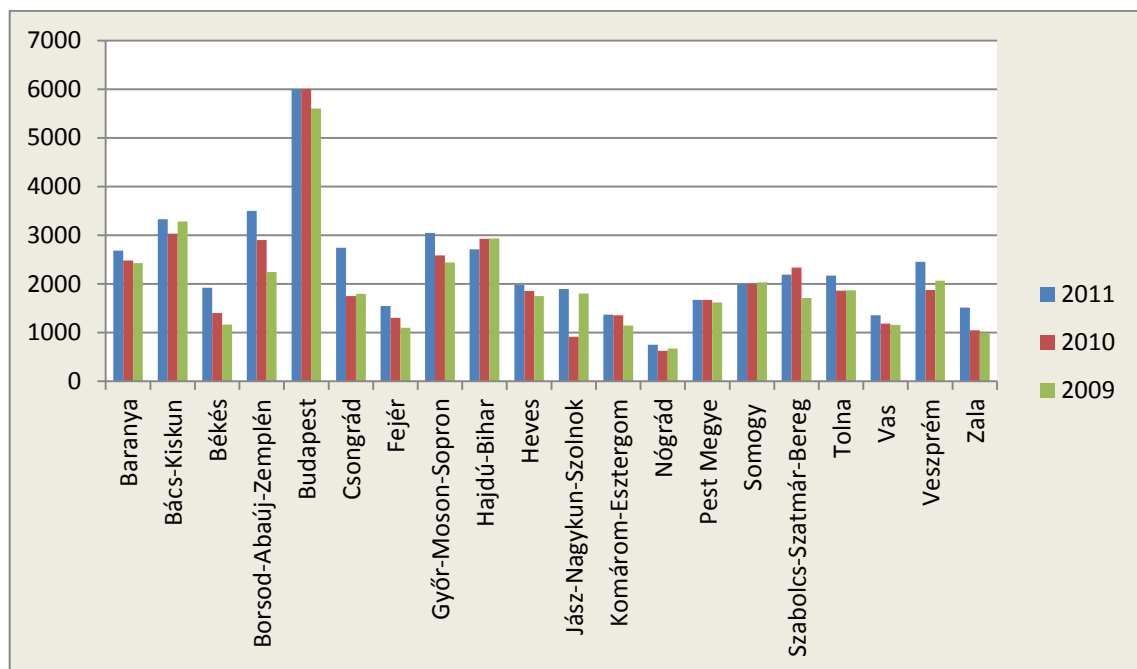
Forrás: MKIK adatai alapján saját szerkesztés

A tény, hogy csak a megyék 45 %-ban (9 megyében, köztük Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is) mutatható ki emelkedés a gyakorlati képzéssel foglalkozókon belül a képzés költségeit elszámolók számában, ami magyarázható az előző fejezetben szereplő, könyvelőkkel kapcsolatban említettekkel. Másrészt magyarázat lehet az elszámolással kapcsolatos eljárási rend, amivel az NSZFI valószínűleg nem tudatosan, de nehezítette a bevallási kedvet. Az adatok elemzésénél figyelembe kell vennem azt a jelenséget, amely a megyék beszámolójának jelentős hányadában olvasható: több esetben is előfordult, hogy a gazdálkodó szervezet kérte az akkreditációs eljárást, és igényelte a képzési költségek elszámolását/visszaigénylését, azonban az NSZFI felé történő bejelentkezési kötelezettségének¹² nem tett leget. Ezen gazdálkodók nem tudták érvényesíteni a gyakorlati képzés kapcsán felmerült költségeiket a szakképzési

¹² A bevezető ellenőrzés Határozat kiadásával zárul, amivel a kiadás dátumától számított 30 napon belül a gazdálkodó szervezetnek be kellett jelentkeznie az NSZFI felé. Amennyiben ennek nem tett határidőre eleget, nem tudta érvényesíteni a képzéssel járó költségek elszámolását a szakképzési hozzájárulás terhére, hanem továbbra is az Adóhatóság felé volt köteles befizetni a szakképzési hozzájárulást. Gyakorlatilag ebben az esetben duplán teljesített.

hozzájárulás terhére. Ez a helyzet negatívan hatott a képzési hajlandóságra, és bizonyos esetben a gyakorlati képzéstől való visszalépéssel járt.

Az adatok összegzésének másik perspektívája tanulósz szerződéses tanulói létszám alakulásának megfigyelése. A keretmegállapodásban a gyakorlati képzőhelyek számának megduplázásán kívül, a tanulósz szerződéssel gyakorlati képzésben részt vevő tanulók létszámának növelése is elérendő célként fogalmazódott meg. Az alábbi ábra mutatja, hogyan alakult a tanulósz szerződések száma a vizsgált három évben, megyénként és Budapest viszonylatában.

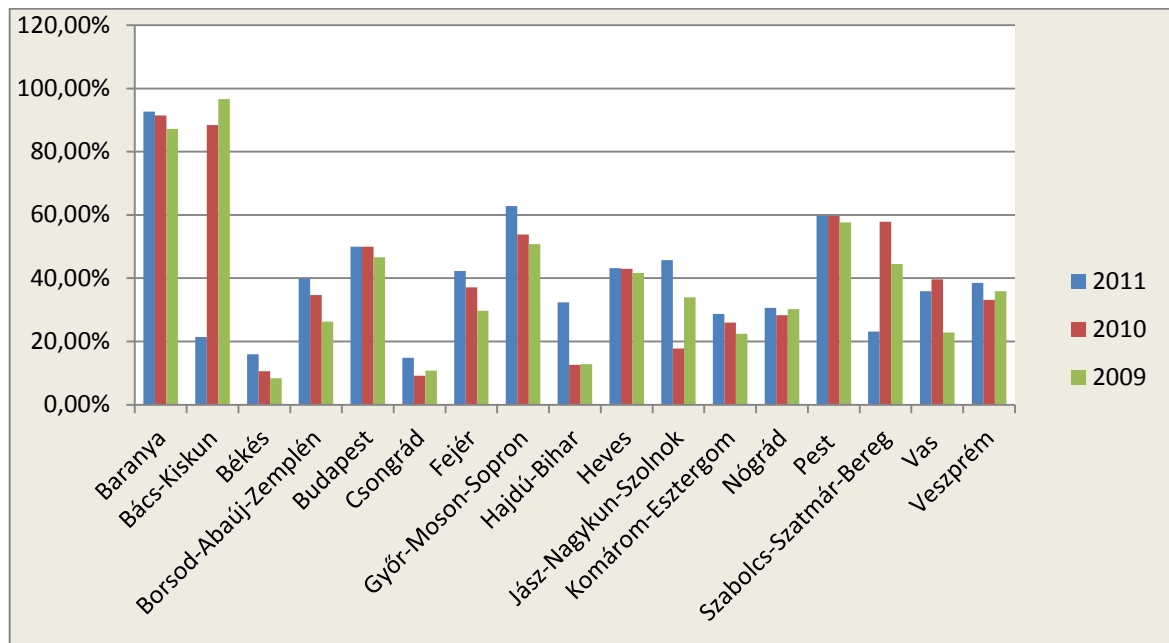

7. ábra: Tanulósz szerződések számának alakulása 2009-2011 között 19 megye és Budapest viszonylatában

Forrás: MKIK adatai alapján saját szerkesztés

A 7. ábra azt mutatja, hogy a megyék döntő többségében (80 %-ban) emelkedő tendencia figyelhető meg a tanulói létszámban. Amennyiben marad ez az irány, egyre magasabb lesz azok aránya, akik külső gyakorlati képzőhelyen, életszerű körülmények között tanulhatják szakmájukat.

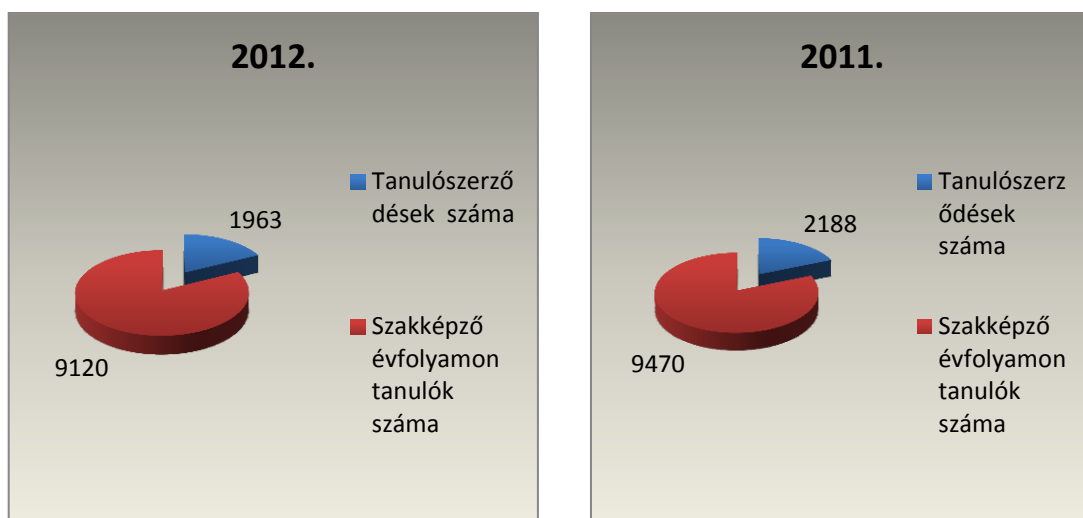
A dolgozat témájának szempontjából fontos bemutatnom azt, hogyan változott adott évre lebontva a szakképző évfolyamon tanulók létszáma, illetve a tanulószereződéssel rendelkező tanulók számának aránya. Sajnálatos módon az MKIK által szerkesztett kötetekben (Laczky–Futterer 2009, 2010, 2011) Somogy, Tolna és Vas megyék beszámolóiban nem találtam számadatot a szakképző évfolyamon tanulók számára, így a következő táblázatban ezeket a megyéket nem szerepeltetem.

8. ábra: Szakképző évfolyamon tanulók számán belül a tanulószereződéssel rendelkezők aránya 2009-2011 között

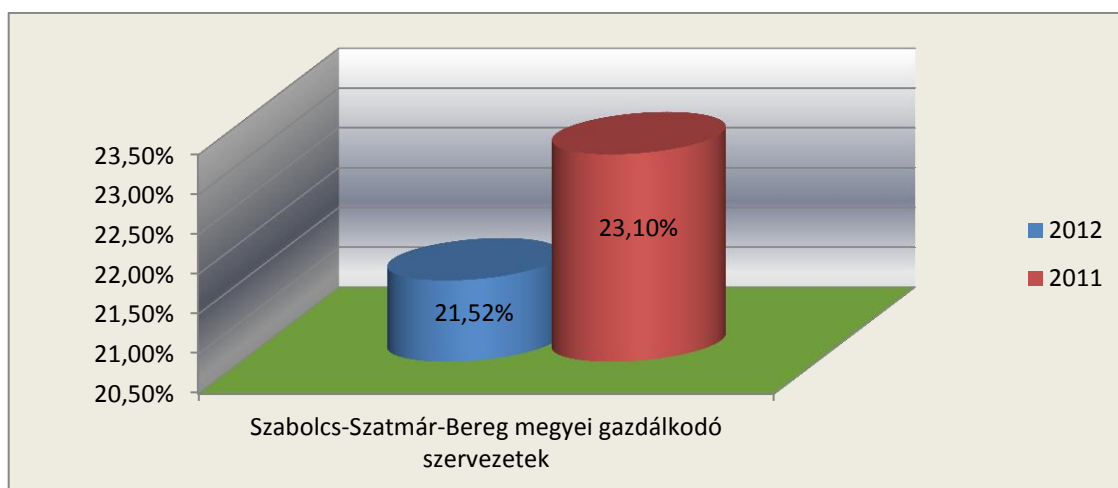
Forrás: MKIK adatai alapján saját szerkesztés

Az adatok összevetése eredményeképpen jól látható, hogy a megyék 76 %-ban (13 megyében) egyértelmű arányszám növekedés mutatható ki. Az eredményre több magyarázat is adható. Egyrészt a szakképzésben résztvevők egyre inkább akceptálják a tanulószereződéssel járó előnyöket, másrészt a szakképző iskolák is felismerték a tanulószereződéses jogviszony tanulókat érintő pozitív hatásait, mind gyakorlati, mind anyagi szempontból is. A Szht. munkavállalók képzését érintő változásai véleményem szerint a 2012. évben már emelik/emelni fogják a tanulószereződéssel gyakorlati képzőhelyen résztvevők arányát. Ennek bizonyítására a saját kérdőíves felmérés elemzése során kitérek. 2012-es országos adatokat még nem jelentettek meg, de Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére vonatkozóan friss adatokat az MKIK által üzemeltetett Internet alapú Szakképzési Integrált Információs Rendszer (továbbiakban: ISZIIR) adatbázisából már tudtam használni (<http://www.isziir.hu>).

9. ábra: SZSZB megyében szakképző évfolyamon képzésben résztvevők és a tanulószerződéssel gyakorlati képzésben résztvevők 2011- 2012-ben

Forrás: ISZIIR adatok (2011 és 2012) alapján saját szerkesztés

10. ábra: Tanulószerződések számának aránya a szakképző évfolyamon tanulók számához viszonyítva 2011-2012-ben

Forrás: ISZIIR adatok (2012) alapján saját szerkesztés

Az 9. és 10. ábrák szerint megyénkben csökkenő tendenciát mutat a gyakorlati képzésben résztvevő tanulók számának alakulása. Sajnálatos módon ezek az eredmények szorosan összefüggnek a megye hátrányos helyzetével, amely egyértelműen megmutatkozik a tőlünk nyugatabbra fekvő megyék adataival történő összehasonlítás során. A szakképzésben érintett diákok esetében jelentős mértékű lemorzsolódás figyelhető meg. A korai iskolaelhagyás elsődleges oka többnyire nem a gyerekek tanulási képességeinek hiánya, hanem hátrányos szociális helyzetük. A

hátrányos helyzetű tanulók aránya az észak-alföldi és az észak-magyarországi régióban a legmagasabb (<http://www.ksh.hu>). Éppen ezért tartom különösen fontosnak a szakképzési hozzájárulás elszámolásának esetleges, gyakorlati képzésre ösztönzően ható változásait.

4. AZ EMPIRIKUS FELMÉRÉS EREDMÉNYEI

4.1. A KUTATÁS ELŐZMÉNYEI

Az előző fejezet eredményeit vizsgálva próbáltam egy általános tendenciát bemutatni a gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek aktivitásáról, megyénkénti lebontásban. A 2009-2011 között az országos eredményeket nézve pozitív irányú elmozdulást figyeltem meg, amely megyénk vonatkozásában már nem mindig mutatott egyértelmű képet. A 9. és 10. ábrák adatai egyértelműen csökkenő gazdálkodói aktivitást mutatnak, ami magyarázható egyrészt a térség negatív gazdasági helyzetével, illetve a szakképző iskolák térhódításával is. Az adatok értelmezésénél nem hagyhattam figyelmen kívül azt a tényt, hogy a szakképző iskolák jelenleg „fejkvóta” finanszírozottak, tehát normatívát a szakképző évfolyamon csak a tanműhelyben megvalósuló gyakorlati képzésben részt vevő tanulók után tudnak érvényesíteni. Ebből a nézőpontból szemlélve nem érdekelték abban, hogy tanulóik külső képzőhelyen töltsék gyakorlatukat.

4.2. A KÉRDŐÍV KIALAKÍTÁSÁT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

A kérdőív kialakításánál próbáltam olyan alapvető szempontokat figyelembe venni, mint az egyszerű értelmezhetőség, és a minél kevesebb erőfeszítést igénylő kitöltés. Ennek megfelelően a kérdőívem lényegesebb jellemzőit így fogalmaznám meg:

- önkitöltős,
- anonim,
- egyszeri, elektronikus megkeresésre épülő,
- zárt,
- előre megadott kérdések és válaszok (irányított),
- számítógépes adatfeldolgozást és elemzést egyszerűsítő.

Az előre megadott válaszlehetőségek ugyan torzíthatják az elemzésből levonható következtetéseket, viszont nagymértékben minimalizálják a válaszok hibalehetőségét. A témaválasztásból adódóan célravezetőbbnek tartottam ezt a szempontot szem előtt tartani. A téma kényessége miatt (hiszen pénzről beszélünk), a kérdőíven nem tüntettem fel semmilyen, a gazdálkodó szervezet beazonosítására alkalmas adatot, ezzel növelve a kitöltési kedvet. Valószínűleg több információhoz jutottam volna személyes megkeresés során, de az elektronikus csatorna választását erősen indokoltta az a

nem elhanyagolható tény, hogy a kitöltéshez tavalyi évhez kötődő adatok ismerete is szükségeltetett. Az elektronikus kitöltési és visszajuttatási lehetőség elegendő időt biztosított a gazdálkodónak arra, hogy hiányos ismeret esetén könyvelőjétől kérjen információt. Tapasztalataim szerint a kisebb vállalkozások és gazdálkodó szervezetek jobban informáltak operatív szinten a vállalkozást érintő kérdésekben, még pénzügyi téren is.

4.3. A FELMÉRÉS CÉLJA

A kérdőíves felméréssel célom azt volt, hogy bizonyítást nyerjek annak, hogy a szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változások mérhetően hatással vannak (vagy lesznek) a gazdálkodó szervezetek gyakorlati képzési hajlandóságára. A felmérésben résztvevő gazdálkodó szervezetek válaszai alapján induktív következtetést kívánok megfogalmazni a megyében gyakorlati képzésben részt vevő gazdálkodó szervezetekre vetítve.

4.4. A VIZSGÁLAT MÓDSZERE

4.4.1. A felmérésbe bevont gazdálkodó szervezetek kiválasztása

A felmérésbe bevont gazdálkodó szervezetek kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy olyan vállalkozásokat vonjak be a felmérésbe, akik 2011-ben és a 2012-ben egyaránt rendelkeztek érvényes tanulószerveződéssel, azt feltételezve, hogy naprakész információval rendelkeznek a gyakorlati képzési költség visszaigénylésének folyamatával.¹³ Ezt figyelembe véve a mintavételbe csak azok a gazdálkodó szervezetek kerültek be, akik 2011. december 1-én és 2012. október 1-én is egyaránt rendelkeztek legalább egy, érvényes tanulószerveződéssel. A gazdálkodó szervezetek mintájának alapját az ISZIIR adatbázisa képezte.

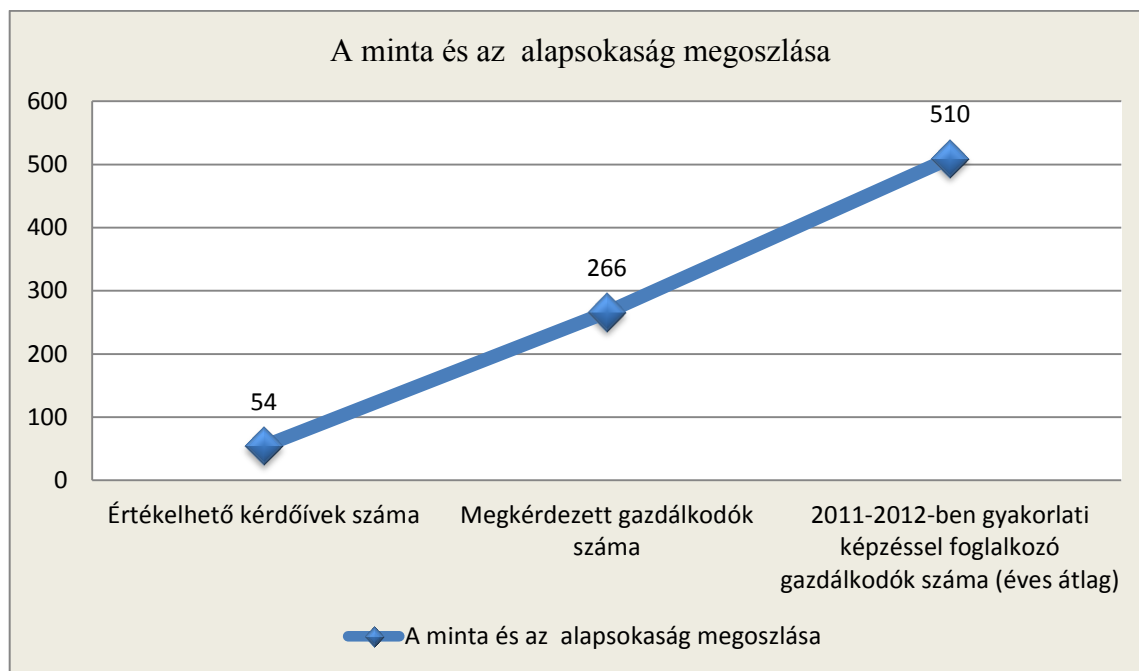
A mintavételezés során nem tértem ki a gazdálkodó szervezetek nagyságára, és a méret szerinti megoszlásukra a sokaságon belül, hiszen az nem tükrözi a megyében tevékenykedő gazdálkodók szervezetek méret szerinti eloszlását. Így ebből a megközelítésből nem vontam le általános következtetést. Tapasztalatom szerint a közép- és nagyvállalatok nem szívesen foglalkoznak gyakorlati képzéssel, jellemzően

¹³ Gyakorlatilag minden gazdálkodónak tisztában kell lennie a gyakorlati képzéssel járó jogokkal és kötelezettségekkel, hiszen ezek tudása nélkül nem kezdhetik meg a képzést. A szakképzési tanácsadó feladata a gazdálkodó szervezetek folyamatos tájékoztatása a képzést érintő jogi változásokról.

elutasítók mind az iskola, mind a kamarai oldalról történő, gyakorlati képzőhelyként nyilvántartásba vétellel kapcsolatos megkereséssel szemben.

4.4.2. A megkeresés technikája

A kérdőíveket elektronikus úton, az ISZIIR adatbázisában a nyilvántartásba vétel során megadott e-mail címekre csoportosan küldtem ki.

11. ábra: A mintavétellel kiválasztott gazdálkodó szervezetek, az alapsokaság és az értékelhető kérdőívek számának alakulása

Forrás: saját szerkesztés

A fenti ábra mutatja, hogy a gazdálkodó szervezetek 52%-át kerestem meg kérdőíves felmérés céljából. A megkeresettek 24%-a (63 gazdálkodó szervezet) ugyan visszaküldte a kérdőívet, de ebből csak 54 db volt értékelhető (a megkeresettek 20%-a). A százalékok számításánál az alapsokaság számát a 2011-es és a 2012-es év nyilvántartásba vett gazdálkodó szervezetek éves átlagával adtam meg. 2011-ben 505 db¹⁴, 2012-ben pedig 516 db¹⁵ nyilvántartásba vett gazdálkodó szervezettel számoltam.

Az értékelhető kérdőívek viszonylag alacsony száma abból adódhatott, hogy a megkeresés időszaka egybeesett az újonnan belépő tanulószervezettel tanuló fiatalok munkába állásával. A fentebb említettek értelmében tehát 266 gazdálkodó szervezethez

¹⁴ ISZIIR 2011. 10. 31. adatok alapján

¹⁵ ISZIIR 2012. 10. 01. adatok alapján

juttattam el kérdőívet, amiből mindösszesen 54 volt értékelhető a felmérés szempontjából.

4.5. A KUTATÁS EREDMÉNYE

4.5.1. A kérdőív jellemzői

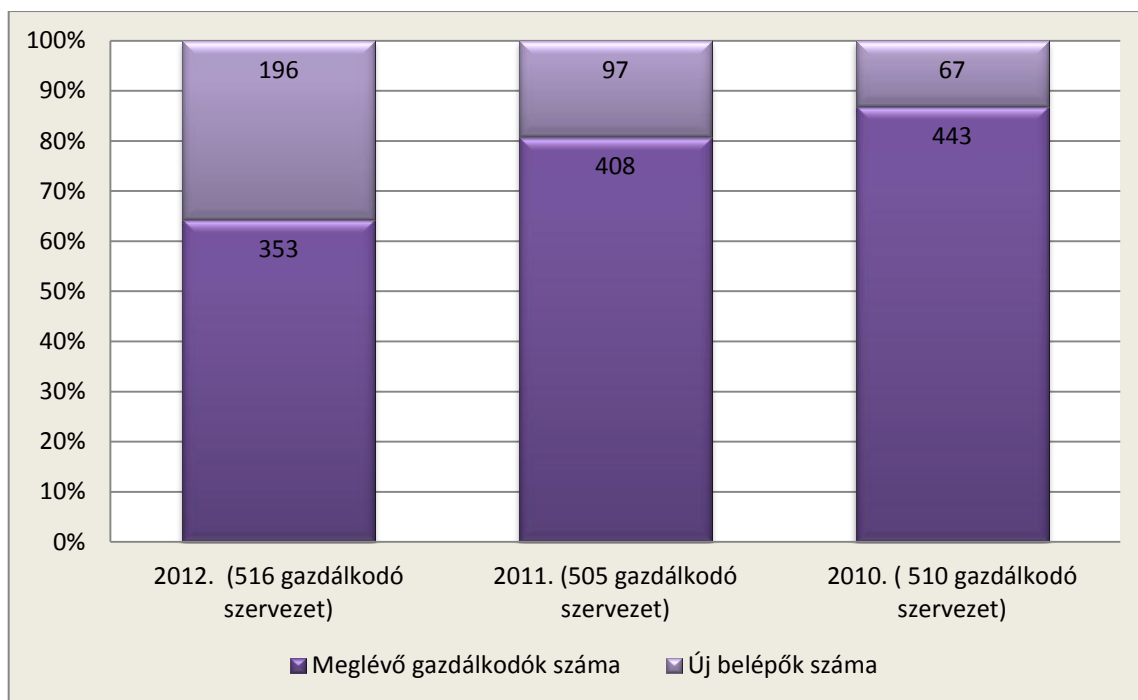
A kérdőív 12 kérdést tartalmaz, és az alábbi területeket érinti:

- a gyakorlati képzéssel kapcsolatos általános adatok
- elszámolással kapcsolatos adatok
- irányított véleménymegfogalmazás.

A kérdések elsősorban a képzéssel kapcsolatos objektív tényekre irányultak, és csak kisebb mértékben (25%-ban) terjedtek ki a válaszadók saját véleményére. A kérdőív nem tartalmaz olyan adatokat, melyek alkalmassá tennék a válaszadót a beazonosításra, így anonímnak kell tekintenünk. Szintén nem található adat az oktatott szakképesítés megnevezésére, a képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezet nagyságára, illetve területi elhelyezkedésére vonatkozóan sem. Ezt egyrészt azért tartottam fontosnak, mert a gyakorlati képzéssel foglalkozók egy igen kis és zárt közösséget alkotnak. A fent megemlített adatok alapján nagy valószínűséggel beazonosíthatóak lennének. Másrészt, a kérdésekre adott válaszokból – korlátozottan ugyan, de – következtetni lehet a gazdálkodó szervezet pénzügyi helyzetére, ezért a kitöltési hajlandóságot az anonimitással kívántam növelni.

4.5.2. A képzés általános adatira vonatkozó válaszok elemzése

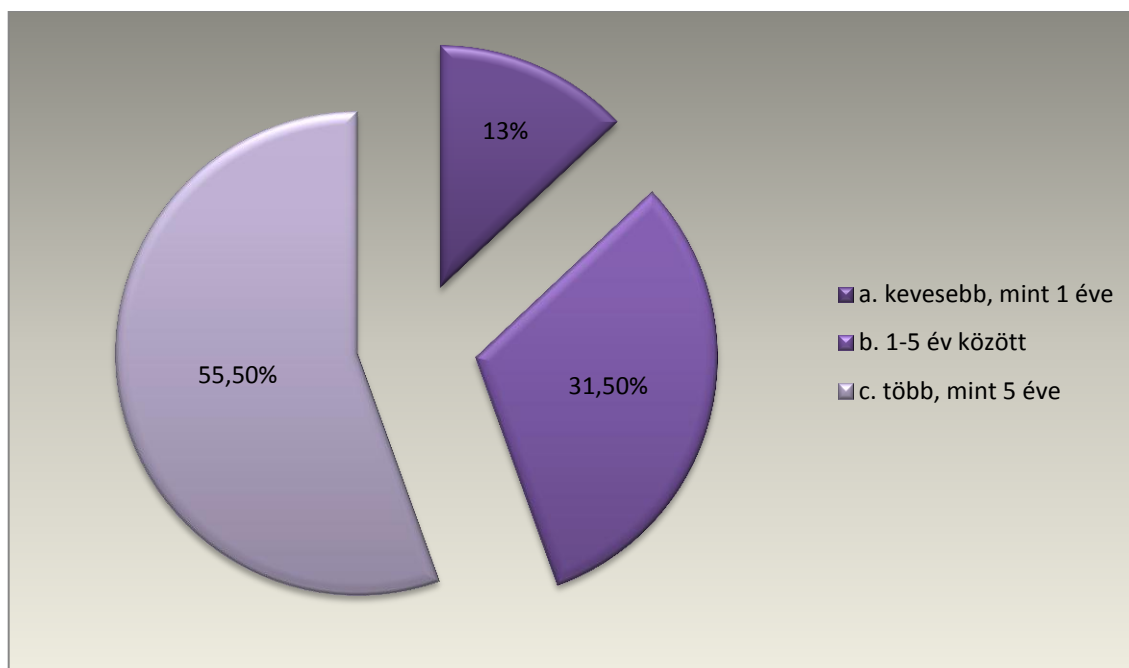
A kérdőív első kérdése a gyakorlati képzésben történő részvétel idejére irányul. Mielőtt a kérdésre adott válaszokat értékelném, érdemes néhány szóban megemlíteni a képzésben részt vevő gazdálkodó szervezetek és a bevezető ellenőrzések számának alakulását. Habár évről évre nő az új nyilvántartásba vételek száma, ez sok esetben már meglévő gazdálkodó szervezet új képzőhelyére, vagy új szakképesítés oktatására vonatkozóan történik. Az arányokat a 12. ábra mutatja.

12. ábra: Gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek számán belül a bevezető ellenőrzések számának alakulása 2010-2012 között

Forrás: saját szerkesztés

Az ábra alapján a bevezető ellenőrzések száma emelkedő tendenciát mutat 2011 és 2012 viszonyában, a gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek számában viszont számottevő változás nem mutatható ki. Ez alátámasztja a fentebb említetteket és egyfajta állandóságra utal a gyakorlati képzésben részt vevőket illetően. A válaszadók 55,5%-a (30 gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezet) több, mint 5 éve foglalkozik gyakorlati képzéssel, 31,5 %-a (17 vállalkozás) 1 és 5 év között, és csupán a válaszadók 13%-ka (7 gyakorlati képző) foglalkozik kevesebb, mint egy éve képzéssel. A százalékos megoszlást a 13. ábra szemlélteti.

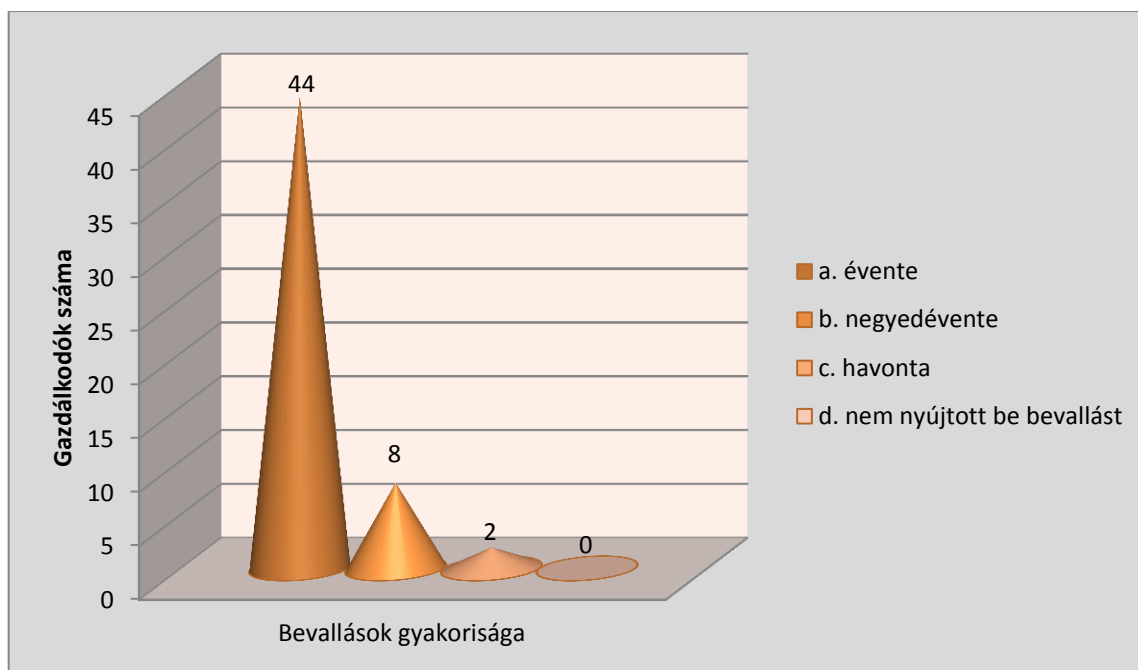
13. ábra: A gyakorlati képzésben való részvétel időtartamának alakulása a felmérésben résztvevő gazdálkodók vonatkozásában

Forrás: saját szerkesztés

A 12. és 13. ábra együttes értelmezése megerősít abban, hogy a gyakorlati képzéssel foglalkozók egy viszonylag zárt közösséget alkotnak, és a képzésben részt vevő gazdálkodók legalább fele állandó szereplője a szakképzésnek. A feltételezett állandóságot lényeges körülménynek tekintem, ez alapot jelent a későbbi induktív következtetésnek. A következő kérdés a tanulószerveződések számának alakulására vonatkozott (2012.01.01-től). A válaszadók 40%-ka nyilatkozta azt, hogy növekedett (növekedni fog) a tanulói részvétel vállalkozásánál, 22%-nál csökkenés volt/lesz, 37%-uk pedig nem vár lényeges változást a tanulói létszám tekintetében.

4.5.3. Az elszámolás korábbi gyakorlatára vonatkozó válaszok elemzése

A kérdőív következő részében a korábbi, NSZFI felé történő elszámolásra vonatkozóan tettem fel kérdéseket. A válaszokat először a gazdálkodó szervezetek egészére vonatkozóan értelmezem, majd a továbbiakban már külön választom az átalány és a tételes elszámolók válaszait, a teljesebb képalkotás érdekében.

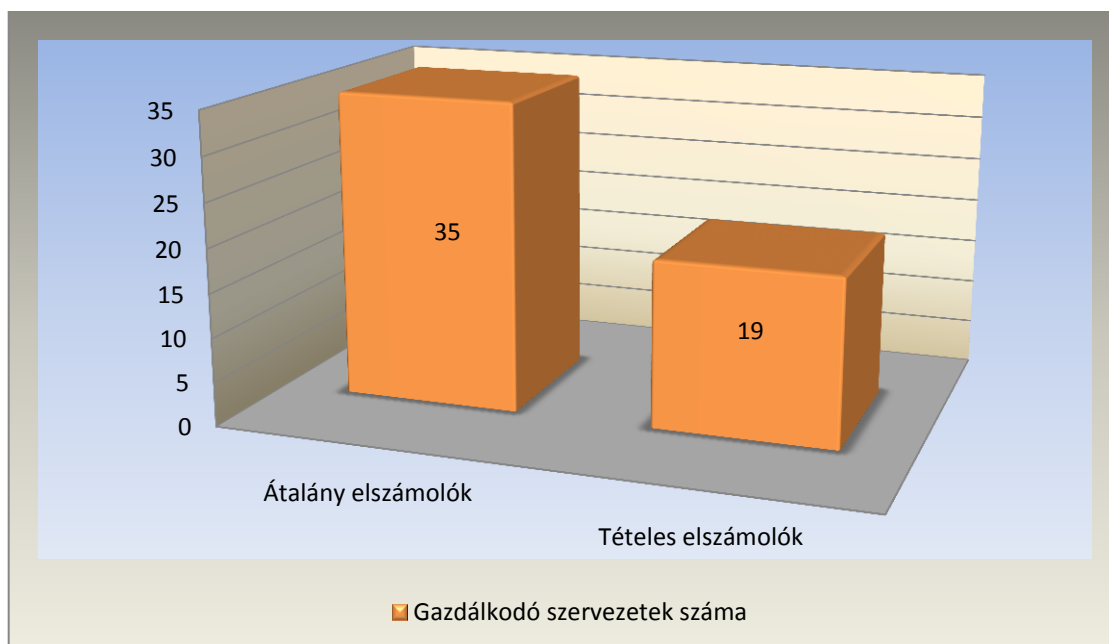
14. ábra: Az NSZFI felé történő bevallások gyakorisága

Forrás: saját szerkesztés

A harmadik kérdésre a válaszadók 81%-a a nyilatkozta azt, hogy éves elszámoló. Ez az arány egyik oldalról jelenthet alacsony létszámú gyakorlati képzésben részt vevő tanulót képzőhelyenként¹⁶, másik oldalról a gazdálkodó szervezet alacsony előfinanszírozási hajlandóságát/képességet. A válaszadók között nem volt olyan, aki nem nyújtott be bevallást, tehát a bevezető ellenőrzésben részt vettek 100 %-a teljesítette bevallási kötelezettségét az NSZFI felé. Ez az eredmény pozitív elmozdulást mutat a 4. ábrán feltüntetett ÁSZ ellenőrzés tapasztalataihoz viszonyítva. Ez adódhat egyrészt a kamarai szakképzési tanácsadói hálózat eredményes működéséből, másrészt pedig abból, hogy azon gazdálkodók is a visszaigénylés mellett döntöttek, akik korábban nem tartottak igényt (vagy nem szorultak rá) a képzés költségeire.

A felmérés szempontjából lényeges ismerv a bevallást teljesítők körén belül a tételes és az átalány elszámolók aránya.

¹⁶ Átlagosan 4 fő tanuló/gazdálkodó, ISZIIR 2012. 10. 01-ei adatok alapján

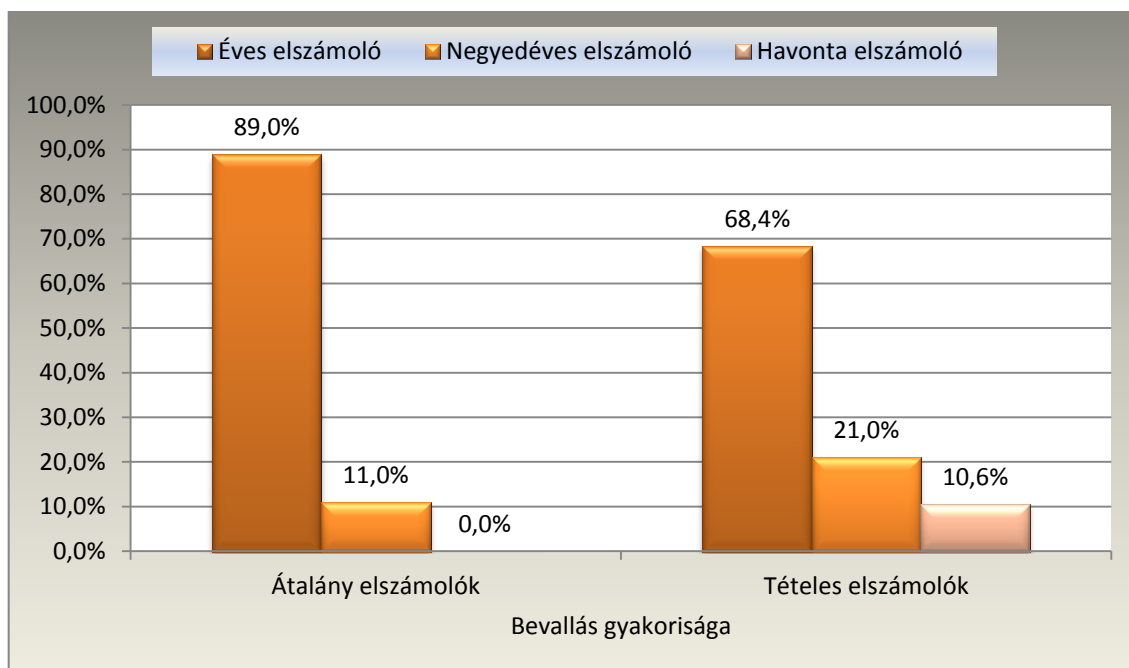

15. ábra: Az átalány és tételes elszámolást választó gazdálkodó szervezetek számának alakulása

Forrás: saját szerkesztés

A 15. ábrán a 2008-2011 között jellemzően választott elszámolási formákat tüntettem fel. Ennek értelmében a képzéssel foglalkozók 65%-a az átalány elszámolást választotta annak ellenére, hogy már két tanuló esetén is egyértelműen magasabb összeget lehet gyakorlati képzés gyanánt a szakképzési hozzájárulás terhére elszámolni.¹⁷ Ez a választás egyértelműen alátámasztja a vállalkozói oldal azon elvárását, hogy az elszámolás legyen egyszerű és kiszámítható. A jobb megértés érdekében érdemes különválasztva is megnézni az átalány és tételes elszámolók bevallás gyakoriságára vonatkozó adatait is.

¹⁷ Lásd: 3. sz. melléklet

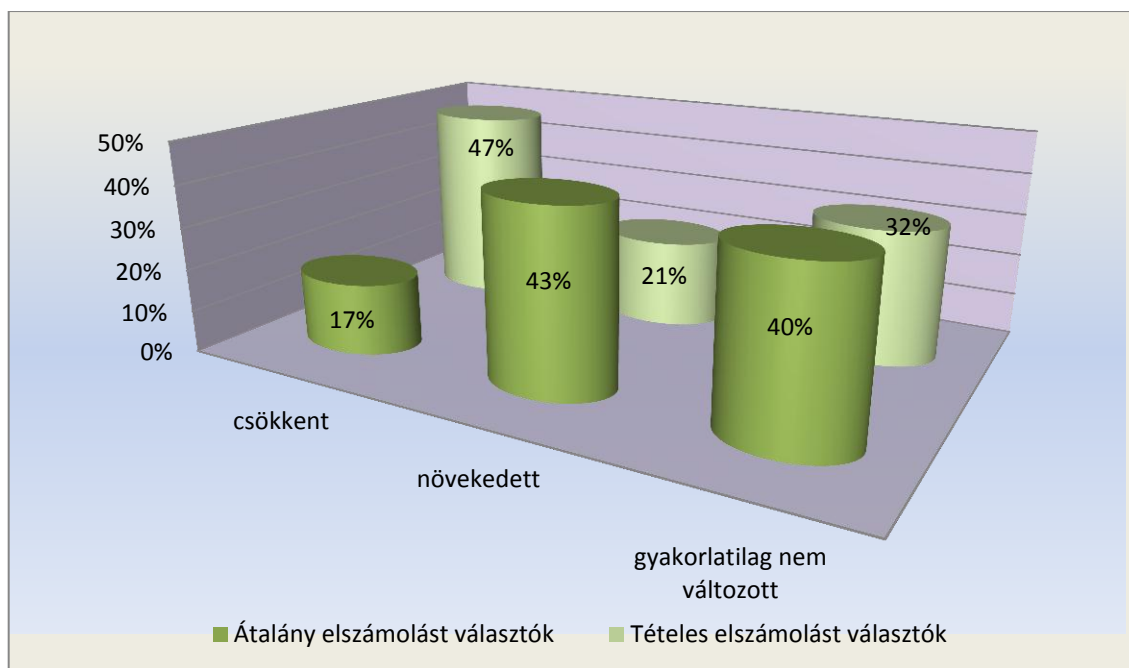
16. ábra. Az átalány és tételes elszámolást választók közül a bevallás gyakoriságának megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

A 16. ábra alapján látható, hogy az átalányt választók körében egy gazdálkodó sem választott havi gyakoriságú elszámolást. Ez megerősíti azt a korábbi megállapításomat, miszerint az átalány elszámolást választók átlagosan alacsonyabb tanulói létszámmal rendelkeznek (és így nem jogosultak a gyakoribb elszámolás választására). Az átalány elszámolók közül 89% (31 gazdálkodó) választott éves bevallást, a tételes elszámolást választóknak pedig 68,4%-a (13 gazdálkodó) tett ugyanígy. Ebből azt következtetem, hogy a képzéssel foglalkozók jelentősebb része alacsony létszámban foglalkoztat tanuló. Ez az a vállalkozói réteg, akik képzési hajlandóságára leginkább hathat a szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változás.

4.5.4. A „normatívás” gyakorlatra vonatkozó válaszok elemzése

Mivel az éves elszámolás jellemző a bevallásokban, mindenképp érdemes megnézni azt, hogy az elszámolással kapcsolatos jogszabályi változások hogyan hatottak a tanulók után elszámolható költségekre 2012. január 1. követően.

17. ábra: A 280/2011. kormányrendelet alapján elszámolható normatívák¹⁸ és a korábbi évek alapján elszámolható összegek nagyságrendi összehasonlítása tételes és átalány elszámolást választók esetén

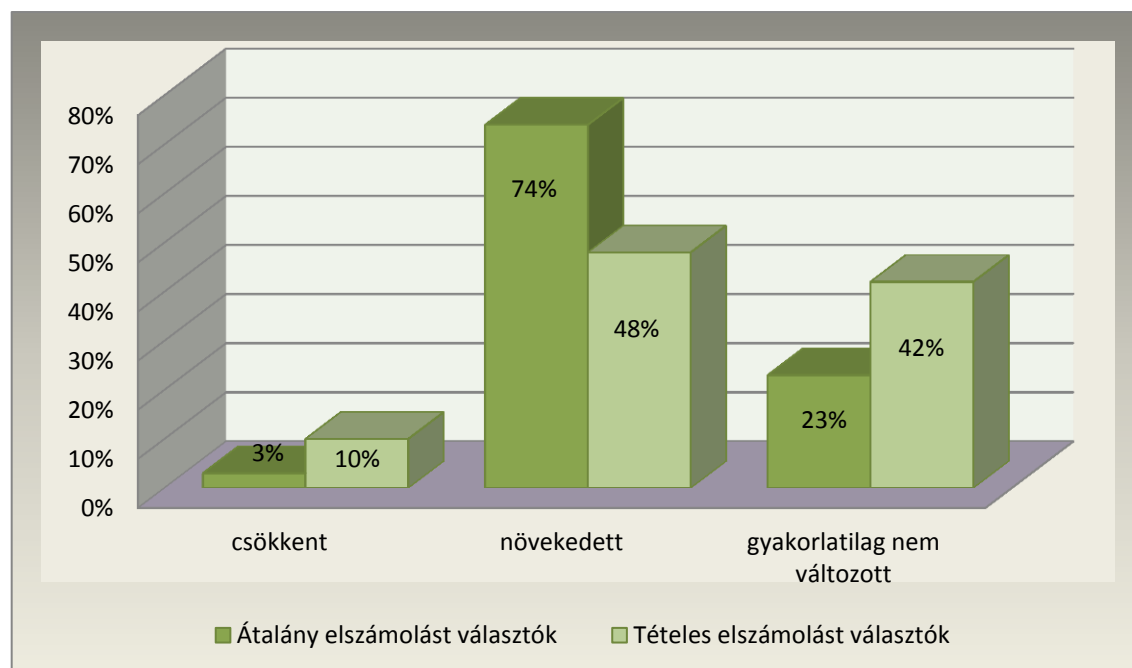
Forrás: saját szerkesztés

A 17. ábra azt mutatja, hogy az *átalány elszámolást választók* 43%-a (15 gazdálkodó) esetében növekedett az új, 2012. január elsejétől bevezetésre került normatívás elszámolás esetében, csökkentő tételként szakképzési hozzájárulás terhére elszámolható összeg a korábbi (2012.01.01. előtti), átalány rendszerben kiszámított összeggel szemben. Közülük 40% nyilatkozta azt, hogy gyakorlatilag nincs változás a két különböző szisztéma alapján kiszámított összegben, tehát az átalány elszámolást választók 83%-nál (19 gazdálkodó) kedvezőbben alakultak, vagy legalábbis ugyan akkorak maradtak az új normatívás rendszer bevezetése után, a gyakorlati képzés költségeire elszámolható összegek. A gazdálkodók csupán 17%-a nyilatkozta azt, hogy számára kedvezőtlenebb a normatívás elszámolás. A *tételes elszámolók* esetében már nem ilyen egyértelmű a változás pozitív hatása. A gazdálkodók csupán 21%-a (4 gazdálkodó) nyilatkozta azt, hogy számára pozitívösszeget hozott a normatívás rendszer, és 32%-uk számára gyakorlati változást nem hozott a változás. Összességében a tételes elszámolók 53%-a (10 vállalkozás) realizált nagyobb összeget vagy számolhatott el legalább annyit, mint a normatívák bevezetése előtt. Gyakorlatilag a vállalkozások másik felénél, 47% esetében (9 gazdálkodó) csökkenést hozott a

¹⁸ Szakmacsoportonként megállapított súlyszorzókkal korrigált normatívák

2012.01.01. követő elszámolási rendszer. A két tábor választát összegezve azt állapítottam meg, hogy a gazdálkodó szervezetek 72 %-nál (39 gazdálkodó esetében) növekedett, vagy gyakorlatilag nem változott az elszámolható összeg. A fenti adatokat mindenképp pozitívnak értékelem, hiszen az elszámolás gyakorlatában történt változások a felmérés eddigi elemzése alapján is kimutathatóan hatnak a gyakorlati képzési hajlandóságra. A hatás irányultságának és mértékének megállapításához szükséges a további válaszok elemzése is.

2012. szeptember 1-től, gazdálkodói elvárásokat teljesítve, bevezetésre kerültek a szakképesítésenkénti súlyszorzókkal korrigált normatívák. Az ezzel kapcsolatban feltett kérdésre – miszerint, hogyan alakult a korábbi évek alapján elszámolható összeg a szakképesítésenként megállapított szorzókkal korrigált normatívákhoz viszonyítva - kapott válaszokat a 18. ábrában mutatom be.

18. ábra: A 240/2012. kormányrendelet alapján elszámolható normatívák¹⁹ és a korábbi évek alapján elszámolható összegek nagyságrendi összehasonlítása tételes és átalány elszámolást választók esetén

Forrás: saját szerkesztés

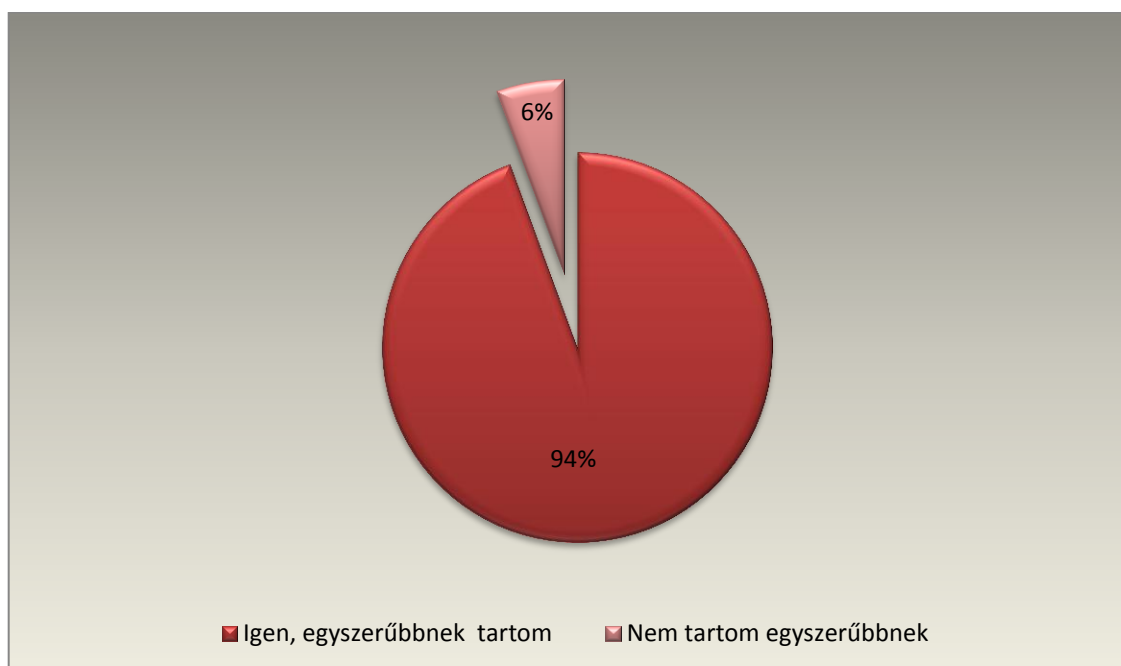
Az 18. ábra alapján a korábban átalány elszámolást választók esetében még szembetűnőbb az új normatívás rendszer alapján megállapított összegek és a korábbi évek gyakorlata alapján megállapított összegek nagyságrendi összehasonlítása. Ebben az esetben a válaszadók 74%-a (26 gazdálkodó) nyilatkozott úgy, hogy magasabb a

¹⁹ Szakképesítésenként megállapított szorzókkal korrigált normatívák.

2012. szeptember 1. után elszámolható csökkentő tétel, 23% (8 gazdálkodó) esetében gyakorlatilag nem történt változás, és csupán 1 gazdálkodó számolt be arról, hogy számára előnytelen volt a változás. Hasonlóképpen egyértelműek *a korábban tételes elszámolást választók* visszajelzései is. A válaszadók 48%-a (9 vállalkozás) növekedésről, 42%-a (8 gazdálkodó) stagnálásról vallott, és csupán csak 2 gazdálkodó szervezet (10%) jelzett csökkenést. *Össességben a gazdálkodó szervezetek 94%-a növekedést, vagy legalább ugyanakkora összegben történő elszámolást realizált a szakképesítéskénti szorzókkal korrigált normatívák alkalmazásával.* A számok már önmagukban is elegendőek ahhoz a megállapításhoz, hogy a gyakorlati képzés elszámolásában történt változások alkalmasak a képzési hajlandóság növelésére. Ennek bizonyításához, vagy megcáfoláshoz viszont a válaszadók szubjektív véleményét is figyelembe kell vennem.

4.5.5. Szubjektív tartalmú válaszok elemzése, és azok hatása az objektív válaszok alapján megállapítottakra

Mivel zárt kérdéseket tartalmazó kérdőívet állítottam össze, mindenképp szükségesnek tartottam lehetőséget adni a válaszadók részére szubjektív vélemény megfogalmazására az adott témával kapcsolatban, de irányított formában. Ebben a blokkban elsőként az új elszámolás egyszerűségére vonatkozóan tettem fel kérdést. A válaszokat a 19. ábrában foglaltam össze.

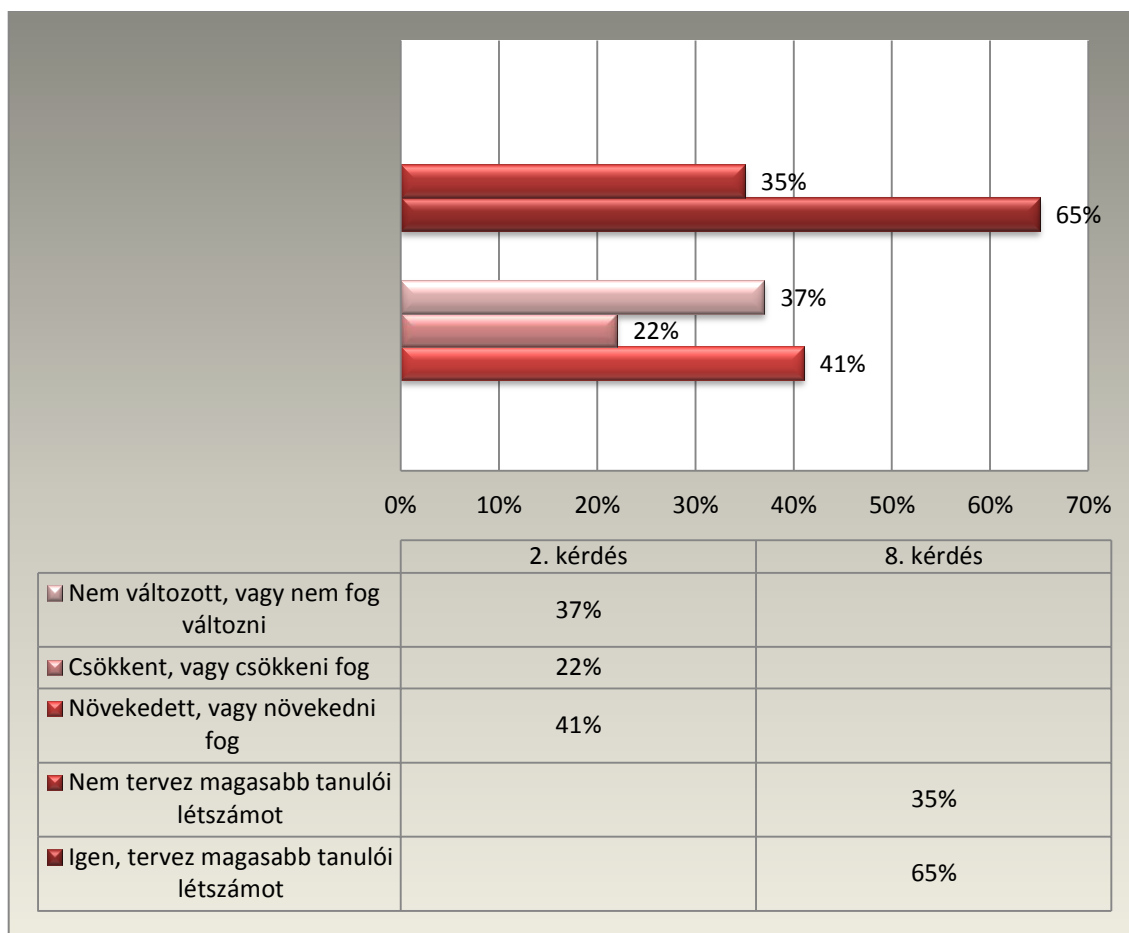

19. ábra: A NAV felé történő elszámolás gyakorlatának viszonya a korábbi NSZFI-s gyakorlathoz képest

Forrás: saját szerkesztés

A válaszadók 94%-a, vagyis 51 gazdálkodó szervezet az 54-ből, tartja egyszerűbbnek a NAV felé történő elszámolás (előleg megállapítás) gyakorlatát a korábbi években megszokott, NSZFI felé történő bevallás gyakorlatával szemben. Az eredmény nem meglepő, hiszen a második fejezetben, az elszámolással kapcsolatos részben már említést tettem a gazdálkodók NSZFI-vel kapcsolatos aggályaikról. A válaszok a már korábban megfogalmazottakat támasztják alá.

Ezt követően újból feltettem azt a tervezett tanulói létszámról szóló kérdést (tervezett/tervez-e tanulói létszámemelést), melyet a kérdőív elején, az általános adatokra vonatkozóan már megtettem. A válaszok összesítéséből levonható tanulságot az alábbi ábra szemlélteti.

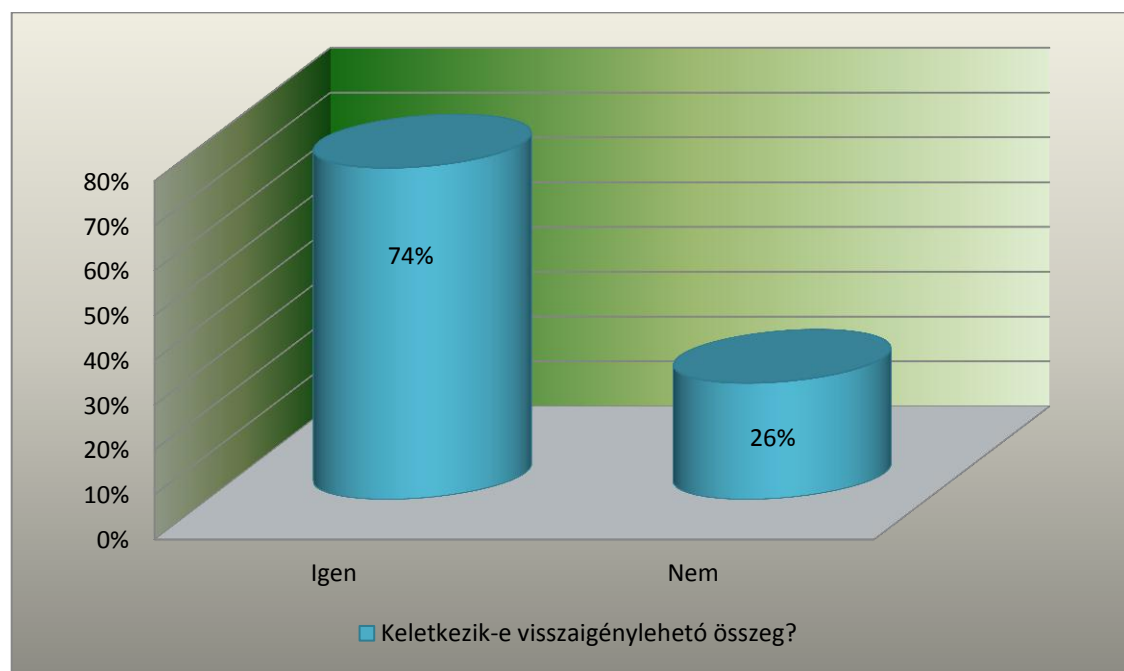
20. ábra: A gazdálkodó szervezet által gyakorlati képzésben résztvevő tervezett tanulói létszám alakulása

Forrás: saját szerkesztés

A 20. számú ábrában összevettem a kérdőív 2. és 8. kérdéseire kapott válaszokat. A kérdőív 2. kérdésére a megkérdezettek csupán 41%-a nyilatkozta azt, hogy növekedett (vagy növekedni fog) a gyakorlati képzésben résztvevők tanulók száma, a többség pedig, a gazdálkodók 59%-a csökkentette (vagy csökkenteni fogja) a tanulói létszámot, vagy nem tervez változást benne. Ezzel szemben a kérdőív 8. kérdésére adott válaszokból már egyértelműen látszik, hogy a válaszolók nagyobb része (65%) gondolkodik magasabb létszámban. Ez az eredmény megerősíti a már korábban megfogalmazottakat. Eszerint a gazdálkodó szervezetek a jogszabályi változások ismeretének ellenére sem ismerik fel az abban rejlő lehetőségeket, vagy a könyvelőkre hagyatkozva nem gondolják át az elszámolás változásának gyakorlati hatását. Mindenképp kíváncsok a gyakorlati képzéssel kapcsolatos változások szakszerű és egyszerű formában történő átadása a gazdálkodó szervezetek felé, amiben a szakképzési tanácsadói hálózat igen hatékonyan tud közreműködni.

A vállalkozások 89%-a igennel válaszolt arra a kérdésemre, hogy általában véve növeli-e a képzési hajlandóságot a 2012. január elsejétől bevezetésre került normatívás elszámolási módszer. Az eredmény igazolja azt, hogy a szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változások pozitív irányban hatnak a képzési hajlandóságra.

A kérdőív utolsó részében (10-12. kérdés) a gazdálkodókat a visszaigénylés sajátosságairól kérdeztem.

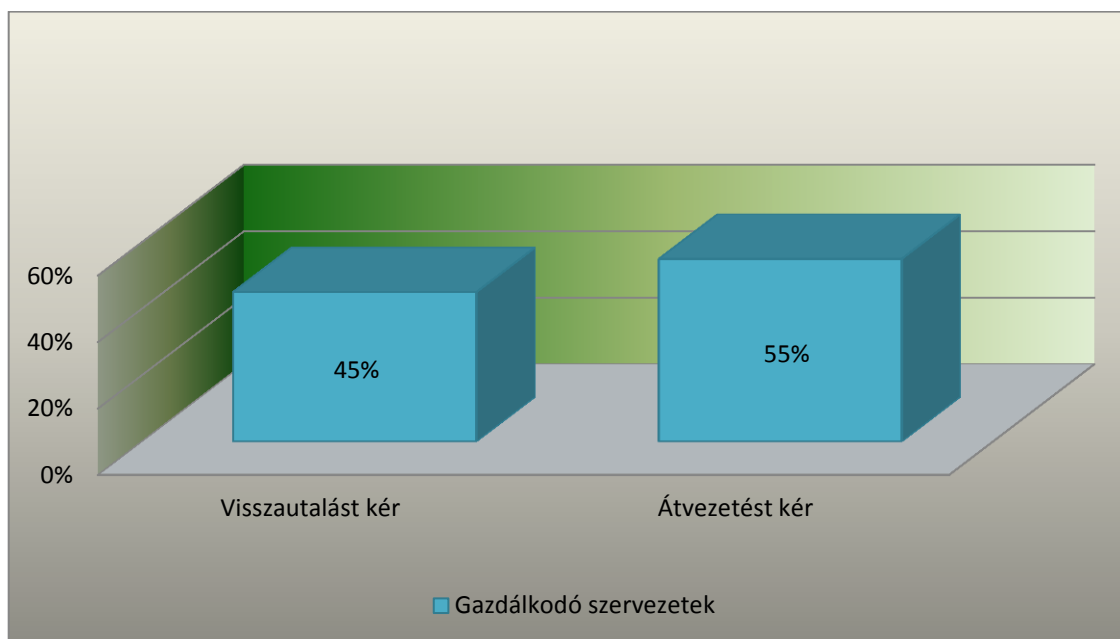
21. ábra: A gazdálkodó szervezeteken belül a visszaigénylő pozícióban lévők aránya

Forrás: saját szerkesztés

A 21. ábra alapján a válaszadók 74%-a (40 gazdálkodó szervezet) esetében keletkezik visszaigényelhető összeg, tehát a tanulók gyakorlati képzési költségére, a szakképzési hozzájárulás terhére elszámolható normatíva meghaladja az alkalmazottak után fizetendő kötelezettségét. Ebből több dolog következtethető: egyrészt a gazdálkodó szervezetek nagyon kevés alkalmazottal bírnak, vagy a bérük nagyon alacsony, és így az utánuk fizetendő szakképzési hozzájárulási adó összege is alacsony. Természetesen a kettő együttesen is fennállhat. Ez önmagában nem sokat jelent, viszont figyelembe véve a gazdálkodó szervezetek gyakorlati képzéssel kapcsolatos kapacitását, a következtetés nem kedvező. Amennyiben alacsony alkalmazotti létszám érvényesül a válaszok mögött, nem biztosított kellő számban szakképzett munkaerő a tanulók gyakorlati képzésre. Ha viszont az alacsony bér áll a háttérben, akkor az alkalmazotti érdektelenség, illetve a tanulóknak kötelezendően adandó béren kívüli juttatások generálhatnak feszültséget a gyakorlati oktatók és a tanulók között. Másik

megközelítésben magas tanulói létszám állhat az adat mögött – alacsony számú gyakorlati oktatóra vetítve – ami viszont mennyiségi oktatást feltételez a minőségi oktatással szemben. Ez a megközelítés is erősíti a kamarai ellenőrzések jogosultságát, ami a gyakorlati képzés személyi és tárgyi feltételeinek folyamatos ellenőrzésére helyezi a hangsúlyt.

A következőkben arra vonatkozóan tettem fel kérdést, milyen módon rendelkeznek a vállalkozások a visszaigényelhető összegről.

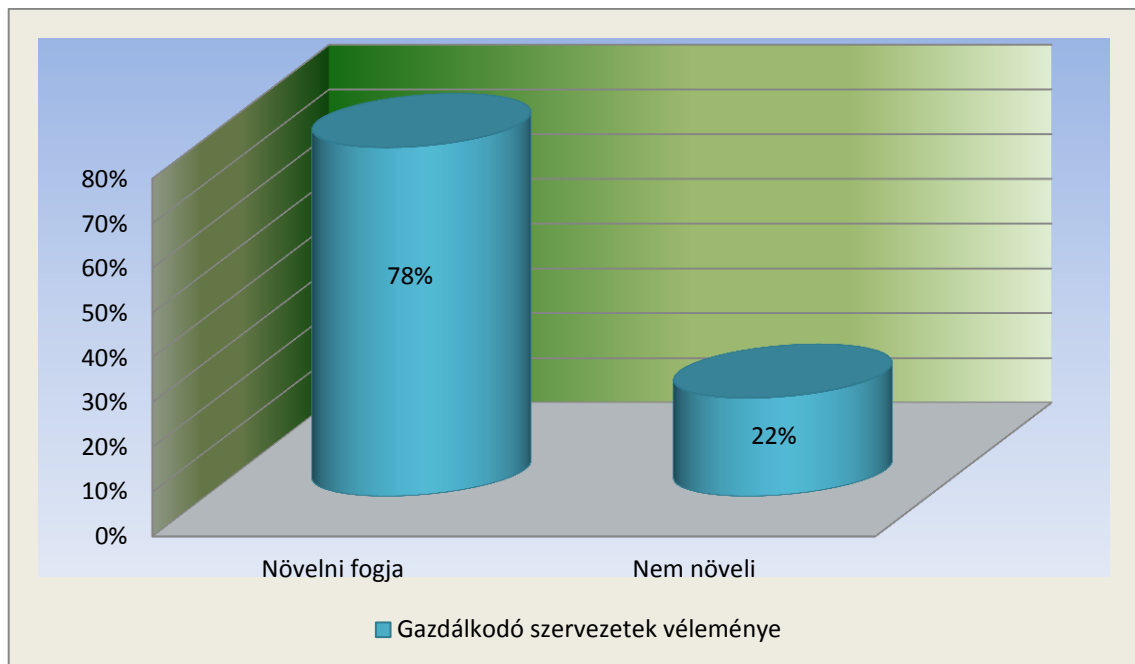

22. ábra: A visszaigénylő pozícióban lévő gazdálkodó szervezetek rendelkezése a visszaigényelhető összegről

Forrás: saját szerkesztés

A visszaigénylő pozícióban lévő vállalkozások (40 gazdálkodó szervezet) kicsivel több, mint a fele (22 vállalkozás) más adónemre történő átvezetést kér, míg 18 gazdálkodó (45%) a számlára történő átvezetést választja. A szakdolgozatom alaptémáját tekintve a fenti adatok szintén nem hordoznak releváns információt. Azonban az utóbbi időszakban a gazdálkodók több esetben is azt jelezték, hogy a számlára történő visszaulást követően – rövid időn belül – adóhatósági ellenőrzést kaptak. Ez a lépés szintén nem erősíti a gyakorlati képzési hajlandóságot annak ellenére sem, hogy a nyilvántartásba vett gazdálkodók többségénél rendezettek a működéssel kapcsolatos körülmények. A gyakorlati képzés költségének elszámolásában az adóhatóság megnövekedett jelenlétére tekintettel, szükségesnek tartottam a kérdőív végén az NAV

ellenőrzési gyakorlatával kapcsolatosan általánosságban kérdést megfogalmaznom. A válaszokat az alábbi ábra szemlélteti.

23. ábra: Gazdálkodó szervezetek véleménye a NAV felé történő bevallási gyakorlat és az ellenőrzések gyakorisága közötti összefüggéséről

Forrás: saját kérdőív

A válaszok alapján a gazdálkodó szervezetek jelentős része (42 vállalkozás) válaszolta azt, hogy lát összefüggést a NAV felé történő közvetlen bevallás és az adóhatóság részéről a gazdálkodó szervezet általános működését érintő ellenőrzések gyakorisága között. A válaszolók 78%-a gondolta úgy, hogy növekedni fog az ellenőrzések gyakorisága és csupán a gazdálkodók 22%-a (12 gazdálkodó szervezet) gondolta azt, hogy nincs összefüggés közöttük. A válaszok az adóhatósággal szembeni bizalmatlanságot erősítik meg bennem. Ezért tartanám különösen fontosnak, hogy a NAV – mint közreműködő szerv – pozitívabb, vállalkozó közelebb oldaláról is megmutassa magát.

5. AZ ELSZÁMOLÁS GYAKORLATÁVAL KAPCSOLATOS KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek kérdőívre adott válaszai alapján egyértelművé vált számomra, hogy megindult egy hatékonyabb irányba történő változás. A Kormány és a jogalkotók egyre inkább meghallják a gazdálkodói oldalról érkező kéréseket, és elvárásokat, és a lehetőségeikhez mérten próbálják azokat figyelembe venni. Ennek eredményeképpen a gyakorlati képzéssel teljesítők már havonta érvényesíthetik a szakképzési hozzájárulás terhére a képzés költségeit, és bevezetésre kerültek a szakképesítésenkénti szorzók. Ezeket a módosításokat a megkérdezettek jelentős többsége üdvöztőnek és ígéretesnek tartotta.

Azonban nem véletlenül tettem fel kérdést az adóhatósággal kapcsolatos kérdéseket. A tapasztalat azt mutatja, hogy a gazdálkodók bizalmatlanok a NAV-al, és minden hozzá kapcsolódó tényezővel szemben is. Ezt a válaszok is alátámasztják. Kamarai oldalról a jelenlegi gazdasági helyzetet figyelembe véve e nélküli is igen nehéz hatni a gazdálkodók képzési hajlandóságára, az új „szereplő” megjelenésével ez még inkább nehezebb lett. A NAV nemcsak a gyakorlati képzéssel teljesítőkre kapott közvetlenebb rálátást, de az új törvény értelmében a kamaráknak is adatszolgáltatási kötelezettsége keletkezett az adóhatóság felé. 2012. szeptember elsejét követően a kamaráknak kötelességük betekintést biztosítaniuk nyilvántartási rendszerükbe (ISZIIR).

Ezzel a lépéssel még nehezebbé vált a szakképzési tanácsadói hálózat munkája, hiszen a gyakorlati képzéssel foglalkozó gazdálkodó szervezetek részére már nem elegendő a képzéssel kapcsolatos teljes körű felvilágosítás nyújtása. Ezen túl a kamaráknak kell meggyőznie a gazdálkodókat arról is, hogy nem származhat a képzésben való részvételből hátránya a felerősödött NAV jelenlét ellenére sem.

A megfelelően kommunikáció hosszú távon viszont egy fegyelmezett, ellenőrzött bevallási rendet feltételez, amely eredményeképp a szakképzési hozzájárulás cél szerinti felhasználása eléri eredeti célját.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A felmérést összességében eredményesnek tartom, hiszen az alapfeltételezésem, miszerint a szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változások korlátozottan ugyan, de hatnak a gyakorlati képzési hajlandóságra, bizonyítást nyert. A célcsoport válasza alapján reális az a következtetés, hogy a tendencia a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, tanulószereződéssel gyakorlati képzésben részt vevő gazdálkodó szervezetek képzési hajlandóságára általánosítható. A kérdőíves felmérés válaszainak objektív elemzése pozitív irányú elmozdulást mutatott a képzési hajlandóság terén, így a kitűzött cél is a jövőben teljesülhet. Ez igazolja azt, hogy megfelelő irányba halad a szakképzés. A tendencia már egy derűlátóbb jövőképet mutat: magasabb tanulói létszám a szakképző évfolyamokon és megduplázott számú gazdálkodó szervezet az aktívan képzést vállalók között.

Mindez tágabb értelemmel bír. Itt is érvényesül a mondás, miszerint megfelelő alap nélkül nem lehet építkezni, vagy legalábbis nem érdemes. Egyszerűbb elsődleges célként az oktatásra helyezni a hangsúlyt. Ez az adott gazdasági helyzetben viszont utópiának tűnik. Az oktatás minőségét és a gazdaság termelésben résztvevő szereplőit nem lehet külön érdekcsoportként kezelni. A problémához komplex módon kell kezelni. A teljes jogi környezet megújításával jogosultságot kapott a szakképzés és a hozzákapcsolódó gazdasági szereplők térhódítása is. Egymással összhangban változott a Köznevelési, a Szakképzési, a Felnőttképzési és a dolgozatom alapját képező Szakképzési hozzájárulási törvény. Ilyen mértékű megújulásra régen nem volt példa.

A gazdaság egészét átható eredményekre még várni kell, de a kérdőíves felmérés alapján egzakt módon kijelenthető, hogy megindult egy kedvező folyamat a gyakorlatban. A felmérésben részt vevő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei gazdálkodó szervezetek összességben üdvözlik az elszámolásban történt változásokat, az adóhatóság erősödő szerepvállalása ellenére is.

IRODALOM JEGYZÉK

Szakirodalom

- Bihall T. (2011): Az új szakképzési struktúra négy alappillére. Üzleti hét, 2011. május, különszám 3.
- Cséfalvai Á. - Mészárosné Szabó A. - Pális F. - Társy J. (2006): Középtávú Szakképzési Stratégia 2005-2013. MKIK, Kamara Print Kft., Budapest
- Dunai P. (2009): Kamarai elemzések. MKIK Évkönyv, Budapest
- Dunai P. (2010): MKIK Gazdasági Évnyitó. MKIK Évkönyv, Budapest
- Fazekas M. – Hajdú M.- Makó Á. - Nagyné Varga K. - Tóth I. J. (2010): RFKB 2010, A munkaerő-piaci szereplők az iskolarendszerű szakképzés beiskolázási szerkezetének kialakításában. MKIK, Budapest
- Fazekas M. - Nagyné Varga K. - Tóth I. J. (2011): RFKB 2011, A munkaerő-piaci szereplők az iskolarendszerű szakképzés beiskolázási szerkezetének kialakításában. MKIK, Budapest
- Fehérvári A. – Liskó I. – Török B. (2008): Munkáltatói tapasztalatok a tanulószerveződésről II., Szakképzési Szemle, 1/2008. 10.
- Fehérvári A. – Liskó I. – Török B. (2008): Munkáltatói tapasztalatok a tanulószerveződésről III., Szakképzési Szemle, 2/2008. 119-132.
- Futterer L. (2008): A gazdálkodó szervezeteknél folyó gyakorlati képzés 2007-2008. tanévben végzett ellenőrzéseinek szakmai tapasztalatai. MKIK, Budapest
- Gészné K. M. –Pális F. (2010) : Tanulószerveződéssel a munka világában. MKIK, Budapest
- Laczky G. - Futterer L. (2009): A gazdálkodó szervezeteknél folyó gyakorlati képzés 2009. évben végzett ellenőrzéseinek szakmai elemzése. MKIK, Budapest
- Laczky G. – Futterer L. (2010): A 2010. évben végzett kétszintű gyakorlati képzőhely ellenőrzés tapasztalatai a hazai szakképzés tükrében. MKIK, Kamara Print Kft., Budapest
- Laczky G. - Futterer L. (2011): A 2011. évben végzett kétszintű gyakorlati képzőhely ellenőrzés tapasztalatai a hazai szakképzés tükrében. MKIK, Kamara Print Kft., Budapest, 29-33.
- Odrobina L. (2011): A kormány által elfogadott szakképzési koncepció főbb tartalmi elemei. Szakoktatás, 7. szám 7-12.
- Parragh L. (2011a): Versenyképes gazdaság-versenyképes szakképzés. Szakoktatás, 2011. 7. sz. 2-6.
- Parragh L.(2011b): A szakképzés átalakulása a jövő gazdaságát szolgálja. Üzleti hét, 2011. május, különszám 1.
- Zachár L.: A szakképzés hatása a gazdaságra. Szakképzési Szemle, 2009. 2. sz.

Egyéb dokumentumok

NGM/14449/3/2012. levél

Jogsabályok

2011. évi CVXXXVII. törvény a szakképzésről

2011. évi CLV. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

2003. évi LXXXVI. törvény a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról

1993. évi LXXVI. törvény a szakképzésről

240/2012.(VII.6.) Korm. rendelete a gyakorlati képzés költségeinek a szakképzés terhére történő elszámolásnál figyelembe vehető gyakorlati képzési normatívák mértékéről és a csökkentő tétel számításáról szóló 280/2011 (XII.20.) Korm. rendelet módosításáról

280/2011. (XII.20.) Kormányrendelet a gyakorlati képzés költségeinek a szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolásnál figyelembe vehető gyakorlati képzési normatívák mértékéről és a csökkentő tétel számításáról

13/2006. (XII.27) SZSZM rendelet a szakképzési hozzájárulást a saját munkavállalói részére szervezett képzéssel teljesítő hozzájárulásra kötelezett költségei elszámolásának feltételeiről és az elszámolás szabályairól

8/2006. (III.23.) OM rendelet a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről, valamint a térségi integrált szakképző központ tanácsadó testületéről

4/2002. (II.26.) OM rendelet az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól

Internetes források

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1112.pdf>.

<http://www.asz.hu/jelentes/1201/jelentes-a-szakkepzesi-hozzajarulas-felhasznalasa-celszerusegenek-ellenorzeserol/1201j000.pdf>

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=392:szakkepzesi-tanevnyito-2012&catid=10:hir-fj&Itemid=166

https://www.nive.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=340:konceptcio-a-szakkepzesi-rendszer-atalakitasara-a-gazdasagi-igenyekkel-valo-osszehangolasara&catid=8&Itemid=166

www.isziir.hu

www.magyarokozlony.hu

www.magyarorszag.hu

www.mkik.hu

www.nfu.hu

www.nive.hu

www.szabkam.hu

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: A SZAKKÉPZÉSI HOZZÁJÁRULÁSI KÖTELEZETTSÉG TERHÉRE FIGYELEMBE VEHETŐ KÖLTSÉGEK CSOPORTOSÍTÁSA 2003. ÉVI LXXXVI. TV. SZERINT

Közvetlen költségek:

1. Tanulók, hallgatók pénzbeli juttatása, és járulékaik legfeljebb a kötelező legkisebb minimálbér 50%-ig (hiány szakképesítés esetén plusz 20%)
2. Tanulók, hallgatók juttatásai (4/2002 OM rendelet szerinti juttatások, vizsgáztatással és ideiglenes átirányítás kapcsán felmerülő útiköltség, szállítási naponként a mindenkor minimálbér 1,5%/Fő erejéig- amennyiben az utaztatáshoz nem tömegközlekedést vesznek igénybe-tömegközlekedés esetén a számlával igazolt összeg számolható el, szállásköltség-térítés naponként a minimálbér 2%/Fő összeghatárig)
3. Tanulók, hallgatók felelősségbiztosítása, orvosi ellátása
4. Szintvizsga szervezése
5. Adminisztráció költségei (maximum tanulónként 15 ezer forint és vállalkozásonként a legkisebb kötelező minimálbér egy évre eső összege)
6. Munkaviszonyban álló oktató díjazása (tb és egyéb járulék, munkába járás költsége): főállású oktató akkreditált szakmai, pedagógiai képzéseinek költségei
 - főállású oktató esetén
 - nem főállású oktató esetén

Közvetett költségek:

Ha még marad a szakképzési hozzájárulásból:

7. Csoportos gyakorlati képzést közvetlenül szolgáló (beszerzés, karbantartás)
8. Alapképzést is szolgáló tanműhely költségei
9. Anyagköltség
10. Saját dolgozó szakképzési költsége (max. a bérköltség 33%-ig)

Ha még marad a szakképzési hozzájárulásból:

- befizetés a Munkaerő-piaci Alapba (max. a kötelezettség 20%-ig)

Ha még marad a szakképzési hozzájárulásból:

11. TISZK, központi képzőhely, speciális szakképző iskola, felsőoktatási intézmény fejlesztési támogatása (max. a kötelezettség 30%-ig). Részletes szabályok a 2003. évi 86. tv. 4. §-ban találhatók.

2. MELLÉKLET: 2011. ÉV LEGNÉPSZERŰBB TANULÓSZERZŐDÉSES SZAKMÁI
SZABOLCS-SZATMÁR BEREK MEGYÉBEN

Forrás: ISZIIR adatok alapján saját szerkesztés

1.	Kőműves	278
2.	Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	257
3.	Szakács	256
4.	Pincér	106
5.	Bútorasztalos	102
6.	Festő, mázoló és tapétázó	101
7.	Cukrász	99
8.	Fodrász	97
9.	Karosszerialakatos	80
10.	Forgalmi szolgálattevő	66
11.	Szerkezetlakatos	57
12.	Géplakatos	54
13.	Villanyszerelő	54
14.	Ruházati eladó	50
15.	Ács, állványozó	48
16.	Központifűtés- és csőhálózat-szerelő	46
17.	Autószerelő	35
18.	Autóelektronikai műszerész	34
19.	Postai ügyintéző	34
20.	Hűtő- és klímaberendezés-szerelő, karbantartó	31
21.	Optikai üvegsziszoló	29
22.	Pék-cukrász	28
23.	Vízvezeték- és vízkészülék-szerelő	28
24.	Gázfogyasztó-berendezés- és csőhálózat-szerelő	27
25.	Járműfényező	26
26.	Szerszámkészítő	23
27.	Műszakicikk eladó	20
28.	Húsipari termékgyártó	19
29.	Burkoló	15
30.	Kozmetikus	14
31.	Pék	14
32.	Hegesztő	10
33.	Autótechnikus	9
34.	Sütőipari munkás	9
35.	Cipész, cipőkészítő, cipőjavító	7

3. sz. MELLÉKLET: ÁTALÁNY ÉS TÉTELES ELSZÁMOLÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Létszám: Siker Mária (kivét) Alkalmazottak (2fő bér) „A” szakmunkás végzettségű „B” szakközépiskolai végzettségű Összesen:	Havi 400 000.- 200 000.- 300 000.- 500 000.-	Éves 4 800 000.- 2 400 000.- 3 600 000.- 6 000 000.-
Tanulók (4fő) elszámolható költségei Díjazás: 4fő x 78 000.- x 0,2 Közterhek: 62 400.- x 0,27 Tanulók összesen: Juttatások: étkezés (4 fő x 900.- x 10 nap) adó 25% munkaruha, védőruha ideiglenes vizsgáztatás, átirányítás Juttatások összesen: Biztosítás, orvosi vizsgálat (kb. 4 fő x 15 000.-) Szintvizsgáztatás: Adminisztrációs költség: (4 fő x 15 000.- évente)	 62 400.- 16 848.- 79 248.- 36 000.- 9 000.- 4 000.- 1 000.- 50 000.- 5 000.- 0 5 000.-	 748 000.- 202 176.- 950 976.- 432 000.- 108 000.- 48 000.- 12 000.- 600 000.- 60 000.- 0 60 000.-
Oktatók elszámolható költsége(főállású csak 8 főtől lehet) <u>gyakorlati napok</u> <u>tanulói létszám</u> havi munkanapok x 8 fő „B” oktató bére: járulékok: 78 000.- x 0,25 EHO 1 950 x 0,25 Összesen: Munkába járás költsége: (18 km x 2 alkalom x 9Ft/km x 0,25 x 20 nap)	 78 000.- 21 547.- 99 547.- 1 620.-	 936 000.- 258 564.- 1 194 564.- 19 440.-
Mindösszesen elszámolható költség	2 884 980.-	
Elszámolás Tételes elszámolás: Kötelezettség (6 000 000 x 1,5%) Elszámolható költség Visszaigényelhető: Átalan elszámolás: Kötelezettség (6 000 000 x 1,5%) Elszámolható költség: tanulók díjazása egyéb költség (4 x 2 x 78 000.-) összes költség Visszaigényelhető: (Különbség 1 310 004.- a tételes elszámolás javára)	 90 000.- 2 884 980.- 2 794 980.- 90 000.- 950 976.- 624 000.- 1 574 976.- 1 484 976.-	
Elszámolás, ha nincs alkalmazott Tételes elszámolás: Kötelezettség Elszámolható költség Visszaigényelhető: Átalan elszámolás: Kötelezettség Elszámolható költség Visszaigényelhető: (Különbség 96 000.- a tételes elszámolás javára)	 0 1 670 976.- 1 670 976.- 0 1 574 976.- 1 574 976.-	

Forrás: MKIK

4. MELLÉKLET: SAJÁT FELMÉRÉS KÉRDŐÍVE

KÉRDŐÍV

A SZSZB megyei iskolarendszerben oktató szakképesítések tekintetében gyakorlati képzést ellátó gazdálkodó szervezetekre vonatkozó kérdőíves felmérés, „**A szakképzési hozzájárulás elszámolásában történt változások hatása a gazdálkodó szervezetek gyakorlati képzési hajlandóságára**” című szakdolgozathoz

(Kérem, minden kérdésnél **csak egy lehetséges választ** jelöljön meg-aláhúzással.)

1. Mióta foglalkozik gyakorlati képzéssel?
 - a. kevesebb, mint 1 éve
 - b. 1-5 év között
 - c. több, mint 5 éve
2. Hogyan változott (fog változni) az Ön által tanulószereződéses jogviszonyban foglalkoztatott tanulói létszám 2012. 01. 01-től?
 - a. növekedett (növekedni fog)
 - b. csökkent (csökkeni fog)
 - c. nem változott (nem fog változni)
3. 2012. január 1-ét megelőzően milyen gyakorisággal adott bevallást az NSZFI felé?
 - a. évente
 - b. negyedévente
 - c. havonta
 - d. nem nyújtott be bevallást
4. Az NSZFI felé benyújtott bevallások tekintetében jellemzően melyik elszámolást választotta (2008-tól 2011. évvel bezáróan)?
 - a. átalány
 - b. tételes
5. Az Ön esetében hogyan alakult az egy tanuló után szakképzési hozzájárulás terhére elszámolható összeg a korábban választott (átalány vagy tételes elszámolás), és a 2012.01.01.- 2012.08.31 között alkalmazandó alapszabály *szakmacsoportos súlyszorzó képleteként megállapított összegek viszonylata (tanulónként elszámolható összeg/hó)?
 - a. csökkent
 - b. növekedett
 - c. gyakorlatilag nem változott

6. Az Ön esetében hogyan alakult az egy tanuló után szakképzési hozzájárulás terhére elszámolható összeg a korábban választott (átalány vagy tételes elszámolás), és a 2012. szeptember 1. után alkalmazandó alapszabály***szakképesítéskénti súlyszorzó** képleteként megállapított összegek viszonylata (tanulónként elszámolható összeg/hó)?
- a. csökkent
 - b. növekedett
 - c. gyakorlatilag nem változott
7. Egyszerűbbnek tartja –e a NAV felé történő (2012. január 01-től alkalmazandó) előlegbevallás gyakorlatát a korábbi NSZFI felé történő elszámolás gyakorlatával szemben?
- a. igen
 - b. nem
8. **Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt**, tervezi / tervezett-e magasabb tanulói létszám gyakorlati foglalkoztatását?
- a. igen
 - b. nem
9. Mit gondol, **általában véve** növeli-e a gyakorlati képzési hajlandóságot a 2012.01.01-től alkalmazandó normatívás, havi gyakorisággal történő elszámolás?
- a. igen
 - b. nem
10. Visszaigénylő pozícióban van-e (keletkezik-e negatív szakképzési befizetési kötelezettsége)?
- a. igen
 - b. nem
11. **Amennyiben az előző kérdésre igennel válaszolt**, hogyan rendelkezik a visszaigényelhető összegről?
- a. kéri a gazdálkodó szervezet számlájára történő visszautalást
 - b. kéri a gazdálkodó szervezettel kapcsolatos más adónemre történő átvételét
12. Mit gondol, a közvetlen NAV felé történő előlegbevallás/bevallás növeli-e (növelni fogja-e) a NAV részéről a gazdálkodó szervezet általános működését érintő ellenőrzések gyakoriságát?
- a. igen
 - b. nem

Köszönöm a segítségét!

5. MELLÉKLET: NORMATÍVÁK ALAKULÁSA

Legnépszerűbb tanulószersződéses szakmák	TSZ szám*	280/2011 Kormányrendelet alapján,			
		Szakmacsoportos	Alap normatíva /év	Éves	Havi normatíva
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	321	1,0513	440 000 Ft	462 572 Ft	38 548 Ft
Szakács	161	1,2846	440 000 Ft	565 224 Ft	47 102 Ft
Kőműves	145	1,2781	440 000 Ft	562 364 Ft	46 864 Ft
Pincér	126	1,2846	440 000 Ft	565 224 Ft	47 102 Ft
Bútorasztalos	78	1,2011	440 000 Ft	528 484 Ft	44 040 Ft
Pék	76	1,2622	440 000 Ft	555 368 Ft	43 280 Ft
Karosszerialakatos	67	0,7609	440 000 Ft	334 796 Ft	27 900 Ft
Festő, mázoló és tapétázó	64	1,2781	440 000 Ft	562 364 Ft	46 864 Ft
Vendéglős	64	1,2846	440 000 Ft	565 224 Ft	47 102 Ft
Pék-cukrász	53	1,2622	440 000 Ft	555 368 Ft	46 281 Ft
Autószerelő	51	0,7609	440 000 Ft	334 796 Ft	27 900 Ft
Géplakatos	46	1,2882	440 000 Ft	566 808 Ft	47 235 Ft

Legnépszerűbb tanulószersződéses szakmák	TSZ szám*	240/2012 Kormányrendelet alapján,			
		Szakképesítésenkénti	Alap normatíva /év	Éves	Havi normatíva
Élelmiszer- és vegyiáru-eladó	321	1,2420	440 000 Ft	546 480 Ft	45 054 Ft
Szakács	161	1,5028	440 000 Ft	661 232 Ft	55 103 Ft
Kőműves	145	1,6698	440 000 Ft	734 712 Ft	61 226 Ft
Pincér	126	1,1178	440 000 Ft	491 832 Ft	40 986 Ft
Bútorasztalos	78	1,5028	440 000 Ft	661 232 Ft	55 103 Ft
Pék	76	1,5057	440 000 Ft	662 508 Ft	55 209 Ft
Karosszerialakatos	67	1,6425	440 000 Ft	722 700 Ft	60 225 Ft
Festő, mázoló és tapétázó	64	1,3662	440 000 Ft	601 128 Ft	50 094 Ft
Vendéglős	64	1,3776	440 000 Ft	606 144 Ft	50 512 Ft
Pék-cukrász	53	1,5057	440 000 Ft	662 508 Ft	55 209 Ft
Autószerelő	51	1,2524	440 000 Ft	551 056 Ft	45 921 Ft
Géplakatos	46	2,0076	440 000 Ft	883 344 Ft	73 612 Ft

* 2012.10.20-kai ISZIIR adatok alapján alapján

Forrás: *ISZIIR adatok (2012) alapján saját szerkesztés

Az elszámolható normatívák alakulása szakmacsoportos és a szakképesítésenként meghatározott szorzók esetén a tizenkettő legnépszerűbb tanulószersződéses szakmák esetében